A°. 1864. N°. 33. Zaturdag 23 April. Dertiende Jaargang.

JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERL.-INDIE.

Abonnementsprijs per half jaar.

Voor *Batavia*	*f* 12,50
„ *Java* en de *Buitenbezittingen*	„ 15,—
„ *Britsch-Indië* en *Cochin-China*	„ 22,50
„ *China* en *Japan*	„ 28,—
Mail-Editie per jaar	„ 25,—

De betaling geschiedt **vooruit**. — Brieven **franco**.

HOOFD-BUREAU: te *Batavia*, bij H. M. VAN DORP.
Agenten: te *Samarang*, DE GROOT KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija*, LE ROY & Co.; te *Pasoeroean*, WEIJERMANS & Co.; te *Cheribon*, BLOK & Co.; te *Tagal*, Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Madioen*, C. A. VAN DER VOORT; te *Padang*, VAN ZADELHOFF & FABRITIUS; te *Amboina*, A. HARMSEN & Co.; te *Makassar*, K. SUTHERLAND, en voor *Nederland*, J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te *Amsterdam*.
De **Java-Bode** verschijnt op **Woensdag** en **Zaturdag** van elke week, vóór posttijd.

Prijs der Advertentiën.

Voor de **vijf** woorden . . . . *f* 0,40
„ idem bij eerste of meerdere herhaling „ 0,20
Behalve het **Zegel** voor den Lande.
Advertentiën voor de **Mail-Editie** dezelfde prijs.
Inzending der Advertentiën op den dag der uitgave **vóór 12 uur.**

Bij deze Courant behoort een
BIJVOEGSEL.

Sluiting der Fransche Mail
op **Vrijdag den 29sten dezer,**
der Engelsche Mail
op Zaturdag den 30sten dezer.

Vendutiën.

Maandag 25 April
Voor het woonhuis van den Heer J. M. Tiedeman, door Cassalette & Co.,
en
Voor het commissiehuis van van Slooten, Morgan & Co.
Dingsdag 26 April
Voor het woonhuis van den Heer J. M. Tiedeman,
en
Voor de Pakhuizen van de firma Jacometti & Co.,
's Avonds in de Harmonie van Boeken, door Snellebrand.
Woensdag 27 April
Voor het woonhuis van den Heer Myrtle, door Gebrs. Roselje & Co.,
en
Voor het commissiehuis van van Riet & Wijnveldt.
Donderdag 28 April
Voor het woonhuis van den majoor Pfeiffer, door van Riet & Wijnveldt,
en
Voor het commissiehuis van van den Abeelen & Co.
Vrijdag 29 April
Voor het commissiehuis van van Hemert op Passar Baharoe,
en
Hout-Vendutie, door John Pryce & Co.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:

L. WOLFE
en
L. HESSELS.

MEESTER CORNELIS, 21 April 1864. (1799)

BIRTH At *Bremen* on the 24th December 1863, Mrs. *William Ebbs, of a SON.* (1760)

Bevallen van eene DOCHTER *A. L. van der Hout, Rudolph.*
SAMARANG, 9 April 1864.
W. E. VAN DER HOUT.
Eenige kennisgave. (1731)

Bevallen van een ZOON de Echtgenoot van
[illegible] R. VAN DER WATER.
SAMARANG, 15 April 1864. (1725)

Voorspoedig bevallen van een welgeschapen ZOON, *W. Schrijn*, geliefde Echtgenoot van
F. FRAEIJHOVEN.
TJIPAMIENKIES, 15 April 1864. (1765)

Voorspoedig bevallen van een ZOON *M. Hanemann*, Echtgenoote van
G. BUIJS.
CHERIBON, den 16 April 1864. (1816)

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER, de geliefde echtgenoote van
F. BAUDOIN.
den 18 April 1864. (1738)

Bevallen van eene DOCHTER Vrouwe *J. L. A. Pensing Nieuwland*, Echtgenoote van
Mr. A. J. W. CORNETS DE GROOT.
BATAVIA, 20 April 1864.
Eenige en algemeene kennisgave. (1787)

Bevallen van eene DOCHTER *M. G. de Seijff, Hoogeveen.*
BATAVIA, *Kramat*, 20 April 1864.
Eenige kennisgeving. (1785)

Bevallen van eene DOCHTER *L. de Graaf, Mulder.*
BATAVIA, 22 April 1864.
Algemeene kennisgave. (1811)

Bevallen van een ZOON *H. M. Adèr, Stephanus.*
BATAVIA, 23 April 1864.
Eenige kennisgave. (1805)

Heden overleed, in den ouderdom van bijna 4 jaren onze veel geliefde ZOON *François Eugène.*
W. L. VAN SLOOTEN.
J. F. R. VAN SLOOTEN,
van Motman.
BATAVIA, 10 April 1864. (1800)

Heden overleed ons eenigst kindje *Alida Cornelia Johanna*, ruim drie maanden oud.
MAGELANG, den 11den April 1864.
A. W. L. HENNEBERT.
A. R. HENNEBERT,
van Hulstijn.
Eenige kennisgave. (1730)

Op heden overleed alhier na eene slepende ziekte onze geliefde Moeder *A. C. Fisser*, Weduwe van *A. Wardenaar*, in den ouderdom van ruim 62 jaren.
SAMARANG, 13 *April* 1864.
Algemeene kennisgave.
(1721)
W. WARDENAAR.
J. F. WARDENAAR.
L. L. WARDENAAR.
N. WARDENAAR.

Op de Vendutie
van MAANDAG 25 dezer
zullen worden verkocht:
T H & Co. / B **2063** kistjes **Engelsche Zeep,** min of meer door zeewater beschadigd, aangebragt per *Carl Friederich.*
Pl. m. **150** ps. **Eng. Steenkolen**, ex *Pauline.*
[illegible]

Vendutie
op Maandag den 25 April,
voor het Commissiehuis van
van Slooten, Morgan en Co.,
van diverse Koopwaren,
waaronder Een factuur ENGELSCHE MESSEN, etc. 4 Balen No. 20 en 40 GAREN, min of meer beschadigd; 16 Kisten à 160 Pakken Alexanders Zwart NAAIGAREN in Kleuren.
Een partij BLAAUW ZWART DITO.
1 Baal KOFFIJ ZAKKEN.
Een partij MODEWAREN, BRONSWERK, ORNAMENTEN enz.
7000 ledige STROOZAKKEN.
(1754) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

Vendutie
op Maandag en Dingsdag, 25 en 26 dezer,
wegens vertrek,
ten huize van den WelEd. Heer
J. M. TIEDEMAN,
op *Molenvliet*, door
Cassalette & Co.
van deszelfs *keurigen en rijken INBOEDEL*, bestaande geheel uit in *Europa* vervaardigde **Meubelen,** als:
Een PALISANDERHOUTEN SALON-AMEUBLEMENT, bekleed met rood zwaar Satijn Damast, met daarbij behoorende CONSOLES, ronde en ovale CANAPÉ-TAFELS, KNAPEN, SPEELTAFELS, enz., enz.
Een BOUDOIR-AMEUBLEMENT, met rood zijden fluweel, *Style Antique*, geheel compleet, met TRUMEAU-SPIEGEL, BONHEUR DU JOUR, TAFEL, KNAPEN, hoek-Etagères, enz., **alles analogue.**
Een GEBEELDHOUWD EIKENHOUTEN AMEUBLEMENT, bestaande uit: 2 BANKEN, 24 STOELEN, 1 EETTAFEL met 12 Inlegbladen, 2 SPEELTAFELS, 2 CANAPÉ-TAFELS, 4 KNAPEN, 1 HANGKLOK en 2 BUFFETTEN met marmerbladen.
Een ZWART MAHONIJHOUTEN AMEUBLEMENT, bekleed met echt wollen gebloemde trijp, bestaande in: 2 **BANKEN, 12 FAUTEUILS en 4 VOETENBANKEN.**
Een ROTTING-AMEUBLEMENT met 24 STOELEN.
Verder:
Een geïncrusteerde DAMES-WERKTAFEL, BOEKEN- en ETAGÈRE-KASTEN, een BUREAU-MINISTRE, PSYCHÉ, TOILET-DUCHESSE, WASCHTAFELS met marmeren bladen, SCHEERSPIEGEL, mahonijhouten en ijzeren LEDIKANTEN, prachtige Mahonij-, Palisander- en Eikenhouten KASTEN, THEETAFEL, LIKEURSTELLEN met MUZIEKDOOS, fraaije en echt bronzen BEELDJES, marmeren en bronzen PENDULES met CANDELABRES, echt bronzen MODERATEUR-TAFELLAMPEN, Engelsche KROON-, MUUR- en HANGLAMPEN, uit de Fabriek van **Messegner**, WITTE porceleinen MODERATEUR-HANGLAMPEN.
Voorts:
Een uitmuntende PIANINO, uit de Fabriek van *Fcois. BERDEN & Cie.* te *Brussel.*
Groote en rijk geëncadreerde SPIEGELS, SCHILDERIJEN, allen met *Kunstplaten van waarde.*
Een groot vierkant TAPIJT, CARPETTEN, ALCATIEVEN en TAFELKLEEDEN.
En:
Een wit PORCELEIN DE SÈVRE EETSERVIES, voor ruim 48 Personen, THEESERVIEZEN, enz.
Prachtig CRISTAL- en GLASWERK, waarbij een groot, compleet stel MOUSSELINEGLAZEN, keurig PLEETWERK, Europesche KEUKENGEREEDSCHAPPEN, DISPENSKASTEN, MARTEVANEN, IJSKIST, LEKSTEENEN, enz., enz.
Verder:
1 Koets CALÈCHE.
1 „ CLARENCE.
1 MYLORD.
allen uit de Fabriek van *HEINRICH & VETH* te *Arnhem*, TUIGEN met Pleet gemonteerd, enz.
Benevens:
3 spannen deugdzame WAGENPAARDEN.
1 SIDNEY WAGEN- en RIJPAARD.
KEUKEN-, DISPENS- en GOEDANGBENOODIGDHEDEN.

Regeling der Vendutie.
Maandag den 25sten: de Rijtuigen, Tuigen, Paarden en hetgeen verder buitenshuis zich bevindt.
Dingsdag den 26sten: Meubelen en andere goederen binnenshuis.
Voor een ieder op *Zondag den* 24sten te bezigtigen.
Geene goederen kunnen worden bijgebragt. (1773)

Vendutie
op Dingsdag den 26sten April,
voor de Pakhuizen van de Heeren
Jacometti & Co. in likwidatie,
door (1768)
Gebr. Roselje & Co.,
van de onverkocht gebleven Goederen op de Venduti, van 20 dezer: van TOUWWERK, ANKERKETTINGEN, ZEILDOEK, VLAGGEDOEK, LOODWIT, SPAANSCH GROEN, SPIJKERS, DRAADNAGELS, Zwarte en Witte VERF in BLIK, KOMPASSEN, divers IJZERWERK, enz.

Op de Vendutie
van Dingsdag den 26sten April a.s.,
zullen voor de Pakhuizen van
Jacometti & Co. in *Likwidatie*,
nog verkocht worden: (1820)
[illegible] **Balken, enz.**

Voortzetting van de Boeken-Vendutie van 12 passato,
Dingsdag-avond 26 dezer, des avonds *half acht uur*, in de **Harmonie.**
Verder verkooping van eene andere **collectie fraaije BOEKEN.**
(1774) SNELLEBRAND.

Vendutie
op Woensdag 27 April 1864,
voor het Commissiehuis van (1747)
van Riet & Wijnveldt,
van diverse negotie-goederen.

Op de Vendutie
van Woensdag 27 April,
zullen **van Riet & Wijnveldt** nog verkoopen:
1 kist Etagère voorwerpen van Biscuit,
PARFUMERIEN en ZEEP in koopjes voor huiselijk gebruik, diverse GALANTERIE WAREN, NAGEL en TANDBORSTELS etc. etc. (1819)

Vendutie wegens vertrek,
op Woensdag den 27sten April 1864,
ten huize van den Heer
J. MYRTLE,
aan het *Koningsplein*, Zuidzijde, nabij den weg van *Parapattan*, door
Gebrs. Roselje en Co.,
van een netten en wel geconserveerden Inboedel,
bestaande uit twee AMEUBLEMENTEN van massief mahoniehout, diverse FAUTEUILS, CANAPÉS, KASTEN, TAFELS en CONSOLES, met marmeren bladen, SPEELTAFELS, Engelsche LAMPEN, PENDULES, VAZEN, GROOTE SPIEGELS, SCHILDERIJEN, IJZEREN LEDIKANTEN, PORCELEIN-, KRISTAL- en GLASWERK, zeer frani PLEETWERK, en eene bijzonder welluidende PIANO van *Broadwood*, drie ENGELSCHE MYLORDS, een PALANQUIN, vier spannen uitmuntende WAGENPAARDEN, waarbij 2 spannen bekend als bijzonder hardloopend, vroeger behoord hebbende aan den Heer *R. Torrance*, voorts 2 hardloopende BENDIEPAARDEN, WAGENTUIGEN, ZADELS, MARTEVANEN, KEUKENGEREEDSCHAPPEN, enz.
Op DINGSDAG te voren te bezigtigen. (1700)

VENDUTIE
op Donderdag den 28 April 1864,
voor het COMMISSIEHUIS van
VAN DEN ABEELEN & Co.,
van: 3 kisten PROPATRIA PAPIER.
100 „ HERMITAGE à 1 dozijn.
50 „ WISKY.
20 „ MELKPUNSCH.
5 „ WIJNBITTER.
Stellen fijne LEPELS en VORKEN, PORTEMONNAIE'S GELDTROMMELS, VESTKNOOPJES, CANTILLE;
tot sluiting eener factuur:
Een Mahoniehouten **Ameublement**, *Stijl Louis* XV, bestaande uit:
2 CANAPÉS CASEUSES, 2 VOLTAIRES, 12 MARQUISES. Een Mahoniehouten **Ameublement,**
bestaande uit:
2 CANAPÉS, 12 STOELEN, 2 VOLTAIRES.
3 Mahoniehouten Uittrektafels met inlegbladen.
1 Palisanderhouten id.
1 „ Bouquettafel met Marmer.
2 Ovale Mahoniehouten Tafels met Marmerenbladen.
4 Ronde id. id.
2 Heeren Toiletten met id.
3 Canapé Tafels.
6 Etagères.
2 Palisanderhouten Wipstoelen met Paardenhaar bekleed.
2 „ Salonstoelen.
24 Voeten-Bankjes.
4 Ontbijttafels.
20 Thee-Tafels.
Voorts:
Een **Tuinland** gelegen kampong *Bebek*, Verpondingsno. 5115. (1803)

Vendutie
op Donderdag den 28sten April a.s.,
WEGENS VERTREK,
ten huize van den Inlander **Mas Oemar,**
op *Meester Cornelis*, achter de *Societeit*, door
Cassalette & Co.,
van
WAGENS, BENDIES, KARREN, WAGEN- en BENDIEPAARDEN, RIJPAARDEN, Melkgevende en Bezette KOEIJEN, KARBOUWEN, enz., enz.
MEUBELEN, KASTEN, BANKEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, enz., en eenige **Kostbaarheden,** als:
DIAMANTEN OORHANGERS, RINGEN, SPELDEN, enz., ZILVEREN en GOUDEN TABAKSDOOZEN, enz.
Benevens:
Een **Opstal,** zijnde een **Steenen Huis** met Pannen gedekt. (1807)

Wegens vertrek:
Vendutie op Donderdag 28 April 1864,
ten huize van den HoogEdelGestr. Heer
F. G. Pfeiffer, *Majoor der Infanterie*,
op het WATERLOOPLEIN achter het Monument, door
Van Riet & Wijnveldt,
van eenen netten en goed onderhouden
INBOEDEL,
alsmede van: 1 MYLORD uit de fabrijk van de heeren *Oudart frères*, 1 span uitmuntende WAGENPAARDEN zonder gebreken, van Macassaarsch ras, boven de 4 voet, 1 goed gedresseerd Macassaarsch RIJPAARD, ook bij de troepen te gebruiken, eene bezette en eene **melkgevende Koe** met **Kalf**, alsnog van 1 HANDCHAIS, 1 BENDIEPAARD en TUIG en 1 BENDIE tevens WAGENPAARD. (1818)

Gewone Maandelijksche Vendutie, bij
VAN HEMERT
op Passar Baroe,
Vrijdag 29 April,
van divers Meubilair
van vertrekkende personen,
deugdzame GEWEREN en PISTOLEN, solide BENDIES met Engelsche Veeren, RIJTUIGEN, PAARDEN, waaronder een jong *Preanger Valk* van 4 voet en 2 duim, enz.
Bijgebragte Goederen worden aangenomen. (1732)

HOUT-VENDUTIE
op Vrijdag den 29sten April 1864,
op het Heemradenplein, door
JOHN PRYCE & Co.
(1814)

Vendutie
op Dingsdag 3 Mei 1864,
ten huize van Notaris
BODDE,
op *Rijswijk*, *Noordzijde*, door
Van den Abeelen en Co.,
van zijnen keurig netten **INBOEDEL,** bestaande uit EUROPEESCH en ander MEUBILAIR, waaronder bijzonder uitmunten een **prachtig** bewerkt
Salon Ameublement
met GROEN TRIJP BEKLEEDSEL, MAHONIEHOUTEN KASTEN, dito TOILET, EETTAFEL en CANAPÉTAFELS, eene zeer welluidende **Pianino** van *Berden*, en eene SECRETAIRE.
Voorts:
TAFELS en WASCHTAFELS met marmeren BLADEN, BUFFET, groote en kleine IJZEREN LEDIKANTEN, groote en kleine KLEERKASTEN, TAFELLAMPEN, BRANDKAST met KUNSTSLOT, WIPSTOELEN en andere, SCHUTSELS, SPIEGELS, SCHILDERIJEN met prachtige GRAVURES en MEDAILLONS, MAHONIEHOUTEN SCHRIJFTAFEL (cylindre), BEKLEEDE- en ROTTINGBANKEN, IJSKIST, CARPETTEN, ALCATIVEN, DISPENSKASTEN, PLEET-, GLAS-, AARDEWERK, enz.
Verder:
twee Mylords, een Tentwagen, eene Coupée en een Palanquin.
Benevens:
MELKGEVENDE KOEIJEN met KALVEREN, eenige SPANNEN zeer deugdzame **Paarden en Tuigen** (waarvan een nog bijna nieuw), DISPENSBENOODIGDHEDEN en KEUKEN- en STALGEREEDSCHAP.
Zondag 1 Mei te bezigtigen. (1802)

VENDUTIE
op Dingsdag den 3 Mei 1864,
voor het Commissiehuis van
Gebrs. Roselje & Co.,
van diverse **Provisiën** en **Dranken,** 50 vaatjes puike BOTER, AZIJN op fust, divers IJZERWERK, KRAMERIJEN, SPEELGOED, MODERATEURLAMPEN, 4 kisten PARFUMERIEN, Porceleinen THEESERVIESEN, verder fijne **Shirtings, Jassengoed, Kousen, Sokken, Heeren Hemden, etc.**
En ten 11 *ure:*
de **PAKHUIZEN** van JACOMETTI & Co in **Likwidatie**, liggende aan de *Groote Rivier*, Westzijde. (1821)

Door tusschenkomst van het Vendu-Departement zal door de Ondergeteekenden
op Zaturdag, 7 Mei aanstaande,
in een der Lokalen van het Vendu-Departement, publiek worden verkocht:
Een stuk Tuinland,
gelegen op *Goenoeng-Saharie*, Blok Letter M, Sectie IV, Verpondigsnummer 422, bebouwd met een steenen Huis en bijgebouwen, alle met pannen gedekt, laatst bewoond door wijlen den Heer H. MUTTER.
De Executeurs-[illegible]
[illegible]
(1740)

Vendutie wegens vertrek
op Maandag den 9 Mei a. s.
ten huize van den HoogEdelGest. Heer
D. F. Schaap, *Resident van Batavia*,
door
Cassalette & Co.,
van deszelfs keurigen Inboedel,
zullende nader breeder worden omschreven. (1808.

De ondergeteekenden, AGENTEN der *Bataviasche Wees- en Boedelkamer* te *Palembang*, maken bekend, dat op den **10 Mei** e.k. aldaar publiek zullen worden verkocht:
Eenige **Meubilaire Goederen** en een restant **Gezaagde Houtwerken**, alles ten behoeve van den insolventen boedel van L. BRAS & Co. aldaar.
PALEMBANG, 13 April 1864.
De Agenten voornoemd,
D. FISHER.
(1736) J. S. G. GRAMBERG.

Uitbesteding bij Inschrijving,
op het RESIDENTIE KANTOOR,
Vrijdag den **29**sten dezer, des voormiddags 10 ure, voor de levering in 's Lands Pakhuizen van:
30,000 picols **Rijst** voor de Mijnwerkers op *Banka*.
900 picols **Rijst** voor de Militairen op idem,
benevens **32,000** stuks **Goeniezakken.**
De Voorwaarden van Inschrijving en Levering, zoomede het Model der Inschrijving-billetten, liggen ter inzage voor belanghebbenden op het Residentie Kantoor.
De Inschrijvings-billetten moeten daags te voren aan het Bureau worden ingezonden.
Later inkomende worden niet aangenomen.
De Resident van Batavia,
SCHAAP.
BATAVIA den 18 April 1864. (1729)

Ontvangen per *Agnes*:
200 kisten Amerikaansche PROVISIËN, als:
25 kisten LOBSTERS.
25 „ OUSTERS.
15 „ PEACHES.
15 „ QUINCES.
10 „ GREEN PEAS.
10 „ PEARS.
20 „ JELLIES en JAMS.
20 „ TOMATO KETCHUP.
20 „ TOMATOES.
40 „ HOUGHTON ELIXER.
500 Blikken diverse CRACKERS en BISCUITS en 100 kisten MAYNARD en NOYES BLACK WRITING INKT en CARMINE INKT.
Amerikaansche **Stoelen** in diverse Soorten, Amerikaansche **Wagentjes**, keurige en uitmuntende Amerikaansche WAGENTUIGEN, enz., enz.
(1764) CASSALETTE & Co.

FABRIEK
van
LAARZEN en SCHOENEN
van
G. H. ZIEGELAAR,
te *Amsterdam*, Dam 522.

	Het paar
Gelakt lederen HEEREN BOTTINES met Elastiek	*f* 4,50
do. do. do. met twee Elastieken	„ 5,—
do. do. GALA of BALSCHOENEN	„ 4,50
do. HEEREN LAARSJES	„ 6,—
Fijne STOFFEN HEEREN BOTTINES	„ 3,50
Bordeaux lederen HEEREN BOTTINES	„ 3,50
do. do. met twee Elastieken	„ 4,—
do. LAGE SCHOENEN met strikken	„ 2,—
Goudlederen DAMES SCHOENEN	„ 1,75
Fijne Stoffen do. do.	„ 1,50
Marokijn en Gelakt lederen do.	„ 2,—
Fijne Stoffen DAMES LAARSJES	„ 2,50
do. do. do. met hakjes	„ 2,75
do. do. Ecossaise en hakjes	„ 3,50
do. do. met elastiek en hakjes	„ 4,—

en verder alle soorten HEEREN en DAMES SCHOENEN en LAARSJES volgens de nieuwste Fransche en Engelsche modellen bearbeid, MEISJES en KINDERLAARSJES en SCHOENEN, alle smaakvol en sterk, van *f* 1,— tot *f* 3,— het paar, na gelang grootte of kwaliteit.
Alles vervaardigd op mijn hier ter stede gevestigde Fabriek, voor wier solide bewerking en onverbeterlijke kwaliteiten ik guarandeer.
Ieder particulier kan bij één dozijn paar bestellen, en worden de goederen hier franco aan boord geleverd zonder eenige onkosten, vergezeld met Certificaat van Oorsprong, waardoor men 12 pCt. minder inkomende regten betaald.
Bestellingen worden franco ingewacht, vergezeld van een à contant in Nederland betaalbaren Wissel, of aanwijzing alwaar de gelden te ontvangen zijn. (1254)

VALK-BIER op fust,
op nieuw ontvangen bij
(1795) WINSSER, DE LANGE & Co.

In kommissie ontvangen:
EEN PARTIJTJE
Hollandsche Dohliabollen,
welke prachtige en hier zeer zeldzame bloemen geven, waarvan de beschrijving voorhanden is bij
(1794) WINSSER, DE LANGE & CO.

Petroleum Lampen.
ONTVANGEN per *Agnes* van *Boston*: Een Factuur zeer **Elegante Petroleum Lampen** van prima kwaliteit, geheel compleet, met zorg vervaardigd, zijnde van dezelfde soort, welke in Junij 1862 door deskundigen zijn onderzocht en goedgekeurd.
(1804) VAN DEN ABEELEN & CO.

INDISCHE TYPEN,
door **C. K. LOURAN.**
Te bekomen bij
(1763) H. M. VAN DORP.

Bij G. KOLFF EN Co. te *Batavia*,
is voorhanden:
CHART OF THE WORLD,
on Mercators projection, constructed bij *Hermann Berghaus and Fr. von Stülpnagel.*
Op linnen en rollen, fraai vernist . . . *f* 30,—
Deze **Kaart** is eene der nieuwste en keurig uitgevoerd. (1758)

Boek- en Handelsdrukkerij
VAN
K. SUTHERLAND
te Makassar.
VAN DE PERS GEKOMEN:
De tweede aflevering eener
BOEGINESCHE CHRESTOMATHIE,
DOOR
Dr. B. F. MATTHES,
bestaande uit 25 vel druks of 400 pagina's, gr. 8o.
(1791) Prijs. . . . . *f* 5.—

Bij G. KOLFF en Co. *Batavia*,
Wit schilderij-Glas.
van de fijnste qualiteit en de **grootste** dimensies.
Schilderij-lijsten in sortering. (1652)

Verkrijgbaar in de Toko *Molenvliet*,
Bij **LEBESSI,**
allerhande soorten van **kleedingstukken**, als:

Een rok	à *f* 60.—
„ lakensche jas.	„ 50.—
„ „ paletot	„ 40.—
„ „ broek	„ 25.—
„ „ vest	„ 15.—
„ Tricot jas.	„ 26.—
„ „ broek	„ 18.—
„ „ vest	„ 8.—
„ wit linnen broek	„ 10.—
„ „ engelsch „	„ 7.—
„ „ keper „	„ 5.—
„ „ orleansche jas	„ 15.—
„ zwart Idem.	„ 15.—
„ zijden jas.	„ 12.—
„ „ vest	„ 12.—
„ graslinnen jas	„ 12.—
„ wit schutters buis.	„ 8.—
„ schutters muts.	„ 10.—
„ gekleurd flanellen jas	„ 16.—
(1784) „ linnen jas	„ 10.—

Banket-Beschuit in Blikken,
superieure kwaliteit,
voorhanden bij
(1750) B. CHARLES.

DIAMANTEN
voor **Glazenmakers,** te bekomen bij
(1817) H. M. VAN DORP.

100
PUIKE
Amerikaansche Hammen,
pas ontvangen per schip AGNES.
(1749) B. CHARLES.

Boekhandel van H. M. VAN DORP
te *Batavia*.
Ontvangen:
VICTOR HUGO, Les Misérables, 10 vol. . . *f* 30.—
GEORGE SAND, Mademoiselle de la Quintinie „ 4.—
LES GRANDES USINES, études industrielles en France et à l'Etranger. 3 vol. avec 216 illustrations . . . . „ 40.—
(1704)

Versche GROENTEZADEN,
à *f* 11,— het blik *à Contant*, bij
(1812) F. GÖRING & Co., *Batavia*.

Tegen verminderden prijs à contant te bekomen:
Stockhardt, Nieuwe proefnemingen en onderzoekingen op het gebied van landbouw . . „ 1,50
Strumpf, De vorderingen der scheikunde in hare toepassing op den landbouw . . . „ 1,50
Royle, Culture of Cotton in India and elsewhere „ 15,—
Davy, Elements of agricultural Chemistry . . „ 5,—
Diesterweg, Handbuch des Wissenswürdigsten aus der Natur und Geschichte der Erde und ihrer Bewohner, 3 th. mit Holzschnitte . . „ 12,—
(1759) H. M. VAN DORP.

Hollandsche Rooktabak,
bij
(1756) F. H. EXEL.

De bekende geele Amerikaansche
ENVELOPPES wederom ontvangen bij
(1775) H. M. VAN DORP.

MANILLA CIGAREN,
50,000 Cavitas,
ontvangen.
(1751) B. CHARLES.

Brievenwegers . . . . . . à *f* 40,—
Brieven Unsters . . . . . . „ 20,—
te bekomen bij
(1769) H. M. VAN DORP.

LE TOKO DES FLEURS,
Molenvliet,
d'ALEXANDRE FRENAY,
SOUS LA SURVEILLANCE DE SON PÈRE,
s'ouvrira le **15 Mai 1864.** (1789)

Voorhanden om per mail te vervolgen:
ILLUSTRATED LONDON NEWS 1864 . . . *f* 52,—
ILLUSTRATED TIMES „ . . . „ 30,—
REVUE BRITTANNIQUE „ . . . „ 36,—
REVUE DES DEUX MONDES „ . . . „ 52,—
JOURNAL DES DEMOISELLES, Ed. Paris, 1863, avec Suppl. . . . . „ 25,—
JOURNAL DES DEMOISELLES Ed. Paris, 1864, sans Suppl. . . . . . . „ 20,—
(1701) H. M. VAN DORP.

In Commissie Ontvangen:
3 Americaansche Handwagens,
Nieuw Model
bij
(1753) VAN SLOOTEN MORGAN & Co.

Door den Boekhandelaar H. M. VAN DORP, te *Batavia* worden abonnementen aangenomen op
La Mode Illustrée,
planches coloriées, edition complète. Prijs per jaar *f* 30,—
Nog disponibel voor 1864, per mail te ontvangen:
LA LUMIÈRE, REVUE DE PHOTOGRAPHIE.
JOURNAL DES FABRICANTS DE SUCRE. (1702)

PUIKE AMERIKAANSCHE HAMMEN
voorhanden bij
(1822) F. H. EXEL.

Ontvangen:
Fraaije Teekenalbums,
in Fluweel van **f 16.—** tot **f 24.—**
(1798) H. M. VAN DORP.

WOODBURY & PAGE.
Photographisch atelier op *Rijswijk*.
Dagelijks geopend des voormiddags van 8 tot 10 uur.
Voor **Portretten** van kinderen wordt één dag te voren kennisgeving verzocht.
AFDRUKKEN van **negatieve Portretten**, ten vorigen jare genomen, 6 stuks *f* 10—.
Orders uit het binnenland worden ingewacht, met beleefd verzoek, daarbij het bedrag per postwissel over te maken.
(1757)

Ontvangen:
Pengadjar-an Njang pendek darie Agama toean Jezus Christus. Prijs *f* 0.50.
(1766) H. M. VAN DORP.

Het Protestantsche Weezen Gesticht te Soerabaija
heeft bij besluit van den 22sten Januarij 1864, No. 10, van het Gouvernement vergunning erlangd om eene
GELD-LOTERIJ
te openen, ten bedrage van
***f* 150,000.—.**
Deze loterij zal bestaan uit **3000 Loten, à *f* 50,— per lot.**
De loten zijn verdeeld in KWARTEN, en bij HEELE, HALVE of KWART loten verkrijgbaar.
De Prijzen zijn:

De eerste groot	*f* 50,000
„ tweede „	„ 30,000
„ derde „	„ 20,000
„ vier de „	„ 10,000
„ vijfde „	„ 5,000
„ ze sde „	„ 2,500
„ ze vende „	„ 2,000
„ achtste „	„ 1,500
„ negende tot en met de veertiende, dus zes prijzen, groot *f* 1,000	„ 6,000
„ vijftiende tot en met de twee en dertigste, dus 18 prijzen, groot *f* 500	„ 9,000
„ drie en dertigste tot en met de twee en vijftigste, dus 20 prijzen, groot *f* 300	„ 6,000
„ drie en vijftigste tot en met de twee en negentigste, dus 40 prijzen, groot *f* 200	„ 8,000
Te zamen	*f* 150,000.—

Hoogstens acht dagen nadat de trekking dezer loterij zal zijn afgeloopen, zullen de houders van loten of van onderdeelen, waarop prijzen bij de trekking zijn gevallen, over de hun aankomende gelden bij de Heeren B. KOPERSMIT & Co. te *Batavia*, *Samarang* en *Soerabaija* kunnen beschikken, mits tegen vertoon en onder intrekking der afgegeven loterij-billetten, en met eene korting van twintig ten honderd ten voordeele van het Protestantsche Weezen-Gesticht.
De trekking zal op een nader te bepalen dag in het openbaar ten overstaan van een Notaris plaats hebben.
Wanneer onverhoopt, op het tijdstip voor de trekking bepaald, het getal van 3000 loten niet geheel mogt zijn van de hand gezet, zal evenwel de trekking der loterij plaats hebben, met dien verstande nogtans, dat het cijfer van ieder der gestelde prijzen eene aan het getal niet geplaatste loten geëvenredigde vermindering zal ondergaan.
De loten, dan wel de onderdeelen, worden alleen tegen contante betaling afgeleverd.
Aanvragen franco te *Batavia*, *Samarang* en *Soerabaija* ten kantore van de firma B. KOPERSMIT & Co.
(1744) W. CORES DE VRIES.

VENNOOTSCHAP.
Blijkens Acte, heden voor mij gepasseerd, is tusschen de Heeren G. THRAUT en H. C. D. BEIJNON, beide Werktuigkundigen, te *Batavia*, eene **Vennootschap** aangegaan onder de Firma
THRAUT & BEIJNON.
Dezelve zal gevestigd zijn te *Batavia*, en heeft ten doel „het uitoefenen het vak van Werktuigkunde en het „bewerken en verwerken van Metalen, en den handel „daaruit voortvloeijende."
Ze is aangegaan voor onbepaalden tijd, en zal aanvangen 1 Mei 1864.
Beide Vennooten hebben de teekening.
Voor alle schriftelijke verbindtenissen wordt beider handteekening gevorderd.
Zij mogen zich in privé nimmer als Borg verbinden.
Afgekondigd ingevolge art. 28 W.v.K.
D. BODDE,
Notaris.
BATAVIA, 18 April 1864. (1790)

PHOTOGRAPHISCH ATELIER
van
C. K. LOURAN,
Batoe Toelies.
Dagelijks geopend van **8 tot 10 uur** des ochtends. (1709)
Betaling Contant.

MEUBEL-MAGAZIJN.
TOKO SENIN,
van
B. CHARLES.
Steeds voorzien van alle soorten van
MEUBELS,
beveelt zich aan tot de uitvoering van alle soorten van **Commissiën, verzending en verpakking van goederen, enz.** tot zeer matige prijzen. (1706)

De Koloniale Zee- en Brand Assurantie Maatschappij.
In de heden gehoudene Algemeene Vergadering van Deelhebbers is in de plaats van den Heer MR. TH. SCHUURMAN JOHZ, die op zijn verzoek afgetreden is, tot Directeur benoemd de Heer J. M. VAN DER VALK CZN.
Namens de Direktie.
MR. R. V. HEIJLIGER.
BATAVIA, 20 April 1864. (1761)

De oorspronkelijke
CHRISTY'S MINSTRELS.
Met toestemming van den Resident van Batavia.
Zaturdag, den 23sten April 1864.
Laatste Voorstelling op één na.
ALGEHEELE VERWISSELING VAN PROGRAMMA.
NIEUWE BURLESQUE, ITALIAANSCHE POTPOURRI uit TRAVIATA, IL TROVATORE, MARTHA en LA FAVORITE.
PLAATSEN kunnen worden besproken op Zaturdag 's morgens van 8 tot 10 uur en 's middags van 3 tot 5 uur.
ENTRÉE: (1809)
Gereserveerde plaatsen *f* 4,50. Niet gereserveerde *f* 4,—. Galerij *f* 2,—. Militairen tot den rang van Kapitein de helft.
De deuren worden geopend 's avonds 8 uur. Aanvang 8½ uur.

Théâtre de Batavia.
Par Permission de Mr. le Résident.
Lundi, 25 Avril 1864.
Deuxième Représentation du 9e mois d'Abonnement.
Première Représentation de:
LE GENDRE DE Mr. POIRIER.
Comédie en 4 Actes d'**Em. Augier.**
On commencera par une 2me Représentation de:
Le Maître de Chapelle,
Opéra Comique en 1 Acte.
Le Spectacle commencera à 8 heures très précises.
Les bureaux ouvriront à 7½ heures.
Vendredi, 29 Avril.
au Bénéfice de Mr. Falbert,
ROBERT LE DIABLE.
Grand opéra en 5 Actes. Musique de MEYERBEER.
(1810)

Dames Zangvereeniging.
REPETITIE
op DINGSDAG-AVOND 26 dezer ten **8** Ure, in de **Loge.**
H. T. VON HEMERT.
BATAVIA, 23 April 1864. (1815)

Aan de gemeente wordt bekend gemaakt, dat van af **Zondag** den **24**sten dezer, het *Hulp-Telegraafkantoor*, thans aan den UITKIJK, zal zijn **verplaatst** naar den REGTER VLEUGEL van het STADHUIS te *Batavia*.
De Resident van Batavia,
(1792) SCHAAP.

Schutterij van Batavia.
CONTRIBUABELEN aan de Schutterskas, die hunne Contributie over het **1e kwartaal** dezes jaars nog niet hebben betaald, kunnen zulks nog doen vóór of op den 28 dezer. Na dien datum worden geene Contributiën over dat kwartaal meer door den ondergeteekende aangenomen, maar zullen die overeenkomstig het Reglement op de Schutterijen worden geïnd.
De 1e Luitenant Kwartiermeester,
G. WARNAR,
(1786) *Oostzijde Koningsplein.*

Algemeene Vergadering
VAN STEMGEREGTIGDE DEELHEBBERS IN DE JAVASCHE BANK,
op ZATURDAG den 30 April aanstaande,
des voormiddags ten 10 ure,
in het locaal der **Bank**, in voldoening aan art. 48 van het Octrooi en Reglement (Staatsblad 1859 No. 98).
De Secretaris,
(1705) G. HOEVEN.
BATAVIA, den 12 April 1864.

N. I. Escompto-Maatschappij.
De Directie maakt bekend, dat tot nadere kennisgave gelden in deposito, onder waarborg van het volgeforwnerd kapitaal der Maatschappij, zullen worden aangenomen tot eene rente van 5 pCt. 's jaars, mits minstens eene maand in het bezit der Maatschappij blijvende en voorts met eene wederzijdsche opzegging van 14 dagen.
BATAVIA, 25 Julij 1863.
TIEDEMAN & VAN KERCHEM,
(1651) *Directeuren.*

Bataviasche Zee- en Brand- Assurantie Maatschappij.
In de ALGEMEENE VERGADERING van Deelhebbers, gehouden den 16 dezer,
is benoemd tot Mede-Directeur de Heer Jonkhr. Mr. F. JUNIUS VAN HEMERT, in de plaats van den Heer Jonkhr. P. A. VAN BERESTEIJN, die wegens vertrek naar Nederland als zoodanig is afgetreden;
en bepaald eene UITDEELING der WINSTEN over het afgeloopen Boekjaar van 35 pCt. of een honderd vijf en zeventig Gulden per Aandeel. Zullende de betaling daarvan geschieden dagelijks van 10 tot 2 ure ten Kantore der Maatschappij.
De Directeur,
(1723) A. R. J. CRAMERUS.

Javasche
Zee- en Brand- Assurantie-Maatschappij.
In de ALGEMEENE VERGADERING van Deelhebbers gehouden den 16 dezer,
is benoemd tot Mede-Directeur de Heer A. R. J. CRAMERUS, in de plaats van den Heer Jonkhr. P. A. VAN BERESTEIJN, die wegens vertrek naar Nederland zoodanig is afgetreden;
en bepaald eene UITDEELING der WINSTEN over het afgeloopen Boekjaar van 25 pCt. of een honderd en twintig Gulden per Aandeel. Zullende de betaling geschieden dagelijks van 10 tot 2 ure ten Kantore der Maatschappij.
De Directeur,
(1724) W. SUERMONDT.

PAARDENPOSTERIJ
tusschen
BATAVIA,
Kedoeng Badak en Buitenzorg.
Vice Versa.
VERMINDERING VAN PRIJZEN.

Nieuwe
ENGELSCHE REISWAGENS
en
PAARDEN.

Onmiddelijke Correspondentie met **Gadok.**
Adres:
Te **Batavia,** in het *Hotel des Indes*, bij den Heer CRESSONNIER.
Te **Buitenzorg** bij den heer KUIJT, *Hotel Buitenzorg.*
Te KEDOENG BADAK bij
(1782) J. A. MAY.

Let wel!
Particuliere Posterij
TUSSCHEN
Batavia en Buitenzorg.

20 nieuwe Engelsche Reiswagens ter beschikking der Reizigers.
Engelsche Reiswagen 4 paarden f 50,-
Adres: *Marine Hotel, Rijswijk* en op *Weltevreden* naast het Postkantoor.
(1708) A. COMBES.

Inlandsche en Europesche MEUBELEN.
(1776) VAN DEN ABEELEN & Co.

Toko Passar Baroe.
De Ondergeteekenden beveelt zich beleefdelijk aan tot het voorzien van **huishoudelijke benoodigdheden,** en tot de uitvoering van **Commissiën.**
(1711) F. H. EXEL.

H. CHASTEL,
Md. TAILLEUR,
gesorteerd in alle **mode-artikelen** dat VAK betreffende. (1712)
Noordwijk, tegenover het Gouvernements-Gebouw.

NOTICE.
Mr. **P. W. Auchincloss** has taken over the Management of our bussiness here from this date.
THE BORNEO COMPANY „LIMITED".
BATAVIA, 1 April 1864. (1726)

De Heer **P. W. Auchincloss** heeft van heden het bestuur onzer zaken alhier overgenomen.
DE BORNEO COMPANY „LIMITED".
BATAVIA, 1 April 1864. 1727)

DISPONIBEL:
Eenige **kamers** in het **Commensalen-Huis** van
(1806) ORT.

LOTERIJ
van Mr. PHILIBERT CRETôT,
No. 33 winnend nommer.
(1788)

Verkrijgbaar bij J. SPEET:
tegen verhoogde prijzen,
Eenige weinige LOTEN in de Loterij van de *Koninklijke Natuurkundige Vereeniging* en *Maatschappij van Nijverheid en Landbouw*, trekkende op den **2**den **Mei** aanstaande.
(1707) J. SPEET.

Reflecterenden worden opmerkzaam gemaakt, dat van de andere geannonceerde geldloterijën deze de meeste prijzen en derhalve de meeste kansen heeft.
(1777) J. SPEET.

Kamers met de kost,
te bekomen bij
(1710) D. DAU, *Molenvliet.*

Let Wel!
Tegen VRIJE INWONING, KOST, KLEEREN en BEWASSCHING, bieden zich **Twee Jongelieden,** Nederlanders, in de kracht huns levens, met goede getuigschriften en hebbende een gunstig uiterlijk, als **Boekhouders** of **Correspondenten** in de VIER HOOFDTALEN aan. Zakgeld en voorschot wordt des noods door hen aangenomen.
Brieven franco onder letter **B.** aan het Bureau van de *Java-Bode.* (1796)

Let Wel!
In de betrekking van Genees, heel- en verloskundige voor de landen **Pamanoekan** en **Tjiassem** is **voorzien.**
(1743) P. W. HOFLAND.

Iemand, reeds lang in den HANDEL in *Indie* werkzaam, bekend met boonzaken, thans zonder zijn toedoen buiten betrekking, zoekt eene plaatsing.
Adres PP. franko, Bureau JAVA-BODE. (1748)

Een **Kandidaat-Notaris,** meer dan een Jaar bij een Notaris op een der hoofdplaatsen van Java werkzaam zijnde, wenschte, hetzij op een der hoofdplaatsen, hetzij op de buitenbezittingen, bij een Notaris of Assistent- resident geplaatst te worden.
Adres Bureau JAVA-BODE onder letter N. N. (1762)

Bij eene familie bestaat gelegenheid tot **Inwoning** met of zonder de kost.
Adres onder **No. 1797.** (1797)

Wordt te Koop aangeboden:
het Land genaamd,
Gedoeng Gedeh en Tjikarang,
toebehoorende aan *Djauw Adjim*, thans verhuurd voor eene som van *f* 63,500 's jaars. Nadere inlichtingen te bekomen bij *Nio Teksoei, Hoek buiten Nieuwpoort Straat.*
PAUW ITJAIJ, }
NIO TEKSOEI, } *qq.*
(1741)

TE KOOP:
Aandeelen in de Javasche Zee- en Brand-Assurantie Maatschappij.
„ „ Koloniale Zee- en Brand-Assurantie Maatschappij.
„ „ Nederlandsch-Indische Escompto-Maatschappij.
„ „ Indische Waarborg-Maatschappij.
„ het Bataviaasch Praauwenveer.
Adres onder letter A. Z. bij den heer H. M. van Dorp te *Batavia.* (1722)

Te Koop:
Een **ledig Erf** gelegen op *Kebon Sirie*, geschikt om een woonhuis op te bouwen.
(1752) VAN SLOOTEN MORGAN & Co.

Te Koop:
Wegens vertrek:
Twaalf aandeelen in de Nederl. Indische Escompto Maatschappij,
en
Tien aandeelen in de Soerabaijasche Zee- Assurantie Maatschappij.
(1813) JOHN PRIJCE & Co. *qq.*

Wegens op handen vertrek zijner familie:
Te Huur of te Koop:
Het **HUIS** op *Rijswijk* te *Batavia*, bewoond door en te bevragen bij
(1778) *Notaris* BODDE.

Te Koop of Te Huur:
Om dadelijk te aanvaarden een ruim **Woonhuis,** gelegen op *Noordwijk*, het derde huis van de brug van *Molenvliet.*
Te bevragen bij de
O. I. MAATSCHAPPIJ VAN ADMINISTRATIE EN LIJFRENTE.
(1714) *(Kantoor Batavia.)*

Te Huur:
het lokaal, thans genaamd **Jacatrasche Portionstafel,** aan het *Stadhuisplein.*
Te bevragen bij
(1715) J. F. TENTÉE.

Te huur:
Een kapitaal huis, aangenaam gelegen even boven *Mr. Cornelis* aan den grooten weg, staande op een groot met Vruchtboomen en Vanille beplant erf, bewoond door en te bevragen bij
(1716). H. J. VAN DER PLAS.

CAUVIN PILLEN,
verkrijgbaar met recept
bij
(1781) BEIJNON, HAMACHER & Co.

De Pillen van Holloway.

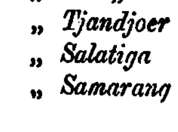
Verijdelde onpasselijkheid. Iedereen is verwonderd over het groot aantal buitengewone ziekten, die door de pillen van Holloway worden voorgekomen of geheel genezen. Dezelve kunnen in deugdelijkheid door andere middelen niet geëvenaard worden, vooral in gevallen van waterzuchtige aandoeningen en de tallooze ongesteldheden der vrouwen. Wanneer de spijsvertering niet goed is, de lever aangedaan en de geest onnatuurlijk onderdrukt, dan brengen deze pillen eene heilzame werking te weeg. Zij genezen dikwerf kwalen, die bij de geneeskundigen voor onherstelbaar worden verklaard. Als huismiddelen zijn zij algemeen geacht en beroemd. Zij zuiveren het bloed zoowel als het geheele gestel, versterken de zenuwen en geven de gezondheid weder, wanneer al de aangewende middelen reeds vruchteloos waren en er geen hoop op herstel scheen te zijn.

Doosjes Pillen à *f* 1,—, *f* —3, en *f* 5,—.
Potjes Zalf à *f* 1,—, *f* 3,—en *f* 5,—.
Thans à contant te verkrijgen:

Te *Batavia*	bij	S. B. VAN KLEFFE & Co.
„ „	„	VAN DER CRAB & Co.
„ *Soerabaija*	„	D. MAURITZ MARTENS.
„ „	„	J. J. VAN DEN MUIJSENBERG.
„ *Probolingo*	„	ZIMMERMAN & Co.
„ *Banjoemaas*	„	M. S. CHERIMAN.
„ *Poerworedjo*	„	J. KALDEN.
„ *Djokdjokarta*	„	KOE DJAMBOE.
„ „	„	Wed. C. Wed. C. W. VAN LAAN.
„ *Soerakarta*	„	M. J. HANSSENS.
„ *Tagal*	„	Mevr. de Wed. VAN DORJ.
„ „	„	A. J. VAN DER VOORT.
„ *Cheribon*	„	W. GALISTA
„ „	„	M. BLOK & Co.
„ *Buitenzorg*	„	A. J. VAN DER VOORT.
„ „	„	VAN DER CRAB. & Co.
„ *Tjandjoer*	„	VAN DER CRAB. & Co.
„ *Salatiga*	„	Q. M. B. REGENSBURG.
„ *Samarang*	„	G. C. T. VAN DORP, H. L. DE LYON, DE GROOT, KOLFF & Co., JOOSTEN & Co. en bij SOESMAN & Co.

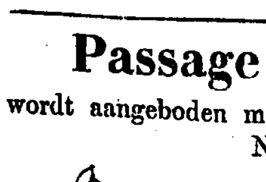
(1779)

Het nieuwe stoomschip Singapore

zal van hier direct naar **Soerabaija** vertrekken op 25 April, 5, 15 en 25 Mei a. s.
Nadere informatien bij
(1770) W. CORES DE VRIES.

Passage naar Nederland
wordt aangeboden met het wel bekende doelmatig ingerigte Ned. Passagiersschip

Twee Gezusters,
Kapt. BERGMAN,
om in de eerste helft van de volgende maand de reis te aanvaarden.
Informatien bij *de Agenten*,
(1789) J. CEZARD & Co.,
Batavia en *Soerabaija.*

Stoomvaart in den Indischen Archipel.

Het vertrek der Stoomschepen gedurende de maand APRIL 1864, is geregeld als volgt:

VAN BATAVIA.
naar MUNTOK, RIOUW en SINGAPORE, den 2den en 16den.
naar SAMARANG en SOERABAIJA, den 7den, 15den, 22sten en 29sten.
naar BILLITON, PONTIANAK en SINGKAWANG, den 8sten.
naar BENKOELEN en PADANG, den 23sten.

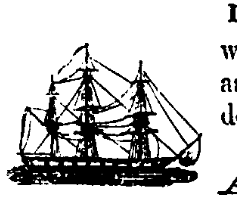
VAN SOERABAIJA.
naar SAMARANG en BATAVIA, den 7den, 15den, 22sten en 29sten.
naar MAKASSAR, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN, den 15den.
naar BAWEAN en BANJERMASSING, den 27sten

Nadere inlichtingen te bekomen op de Stoombootkantoren in de Stad bij
W. CORES DE VRIES, } te *Batavia* en te *Soerabaija.*
NIEUWVEEN en SCHUIJMER, te *Samarang.*

(1780)

Voor den overvoer van Passagiers naar *Nederland*

wordt alsnog eene uitmuntende gelegenheid aangeboden met het welbekende en allerdoelmatigst ingerigte Nederlandsch campagne barkschip
AUSTRALIË,
Gezagvoerder J. G. LUCAS,
zijnde nog eenige Hutten disponibel.
Dit schip, op 21 dezer van *Soerabaija* naar hier vertrokken, zal de terugreis naar *Nederland* binnen weinige dagen na arrivement aanvaarden.
Reflecterenden adresseren zich tot
de Agenten,
(1793) B. KOPERSMIT & Co.

Passage naar Nederland.

Het nieuw gebouwde Snelzeilende
Clipperfregatschip *Dordrecht*,
Kapt. F. H. A. LOOS,
aan boord hebbende een geëxamineerd Geneesheer, is bijzonder aan te bevelen aan repatriërende Familiën, en heeft nog eenige ruime en confortabele ingerigte hutten disponibel.
Het vertrek zal, in het begin der maand Mei, van *Batavia* plaats vinden.
Adres *de Agenten*,
(1733) E. TEN BRINCK & Co.

Over de noodzakelijkheid eener afscheiding in de koloniale begrootingen van souvereine- en handels-uitgaven en inkomsten.
(Slot)

Zoo de vorafgegane beschouwingen kunnen pleiten voor de erkenning van het nut en de noodzakijkheid der bedoelde afscheiding, dan moeten zij ook onvermijdelijk ons op den weg brengen, om na te gaan, in hoeverre in de behoefte zal worden voorzien door de maatregelen, welke de regering zich voorstelt in het dezer dagen bij de vertegenwoordiging ingediende ontwerp van wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der koloniale geldmiddelen. — Daardoor wordt gewis voldaan aan den reeds zoolang bestaanden wensch, om het financieel beheer van O.-Indië onder wettelijke regeling te brengen en de koloniale begrootingen bij de wet te doen vaststellen; maar daarin wordt gemist het beginsel of eenige bepaling voor de bedoelde afscheiding der inkomsten en uitgaven.

Art 3 van het ontwerp schrijft de inrigting voor van de begrooting, en, in overeenstemming daarmede, worden bij art. 48 de regels gesteld voor de verantwoording en de te maken rekeningen, die dienen moeten tot opmaking der bij art. 51 bedoelde algemeene rekening, welke als eene balans is aan te merken. Wel wordt in het eerstgenoemd artikel en mitsdien ook bij het tweede voorgeschreven de splitsing van ontvangst en uitgaven, die in Indië of in Nederland geschieden, en wordt daarbij bepaald, dat de aldus uit twee hoofdstukken zamen te stellen begrooting en verantwoording, in afdeelingen zullen worden gesplitst, dat elke afdeeling niet meer dan een tak van bestuur zal omvatten en iedere afdeeling weder in onderafdeelingen en artikelen worden verdeeld, maar nergens wordt gewaagd van de afscheiding of het behoorlijk uitéénhouden der twee verschillende en eigenlijk vreemdsoortige inkomsten en uitgevan, de souvereine en territoriale en die welke betrekking hebben op koophandel en cultures.

Men heeft beweerd dat een voorschrift of eenige bepaling voor de bedoelde afscheiding in de voorgedragen wet uit den aard dier wet niet van pas zou zijn; maar terwijl de bovenaangehaalde artikelen, door de inrigting van begrooting en verantwoording voor te schrijven, die bewering tegenspreken, vindt men in andere artikelen speciale bepalingen die, zooals voor de verantwoording der gouvernements-producten, wijzen op het noodige der afscheiding en het beginsel daarvan erkennen.

Er is beweerd dat het overbodig zou zijn, eene bijzondere bepaling voor de bedoelde afscheiding te maken, daar de ontworpen wet reeds voorschrijft, dat de begrooting in afdeelingen zal worden gesplitst en elke afdeeling slechts één tak van bestuur zal omvatten, zoodat van zelf handel en cultures afzonderlijk zullen worden verhandeld, gelijk dat reeds, ofschoon onvolledig, tot dusver bij de Indische begrootingen en verantwoordingen wordt in acht genomen; en men vermeent te mogen verwachten, dat de vertegenwoordiging van zelf, bij de behandeling van elke begrooting, voor het behoud der reeds bestaande afscheiding zal waken, niet alleen, maar meer en meer zal aandringen om die te volmaken. Maar, terwijl reeds hier voren is aangetoond, hoe die reeds in acht genomen afscheiding door wanbegrip en stelselloosheid tot verwarring en onjuiste voorstellingen leidt, zou de erkenning van het bestaan dier afscheiding, de verwachting dat daarvan steeds reden zal zijn bij de behandeling der begrooting in de Kamers, aanleiding te meer moeten opleveren om het beginsel, of het voorschrift tot die afscheiding, in de wet op te nemen, al ware het alleen om strijd en langgerekte discussien voor te komen, die gewis zullen ontstaan, waar geene regels gesteld zijn en elkeen regels zal willen maken en doen toepassen naar zijne convenientie.

Er is eindelijk nog aangevoerd dat het toch niet mogelijk zou zijn de afscheiding zuiver te doen plaats hebben en dat het althans moeijelijk zou zijn, die bij eene begrooting te betrachten.

In het algemeen zou hierop zijn te antwoorden, dat daar waar het volmaakte niet te bekomen is, men toch trachten kon naar het bereikbare, en dat, zoo men nut en noodzakelijkheid der afscheiding erkent en dus het goede wil, althans gepoogd worde dat zooveel mogelijk te bekomen. Maar aan de bewering van het onmogelijke of het moeijelijke dier afscheiding, kan zelfs bij eene begrooting niet gaaf worden toegegeven, zelfs niet waar het op aankomt om te treden in splitsing der kosten van het personeel van ambtenaren. Het zou mij te ver voeren, zoo ik die meening door bewijzen wilde staven, maar in het voorbijgaan zij toch opgemerkt:

1o. dat het personeel van ambtenaren dat thans in Indië in dienst is, toch wel voor den Staat benoodigd zou zijn, zelfs zonder cultures en het drijven van handel, zoodat de kosten daarvan geheel ten laste van den Souverein kunnen komen.

2o. dat voor zoover er speciale ambtenaren voor handel en cultures zijn, en bijzondere belooningen voor de cultures verleend worden, deze kosten van zelve bekend en afgezonderd op te brengen zijn;

3o. dat de speciale pakhuizen bestaan voor produkten met speciaal beheer;

4o. dat kosten van producten transport af te scheiden zijn en dat voor zoo ver er nu nog vermenging bestaat van diensten bij personeel of materieel, eene percentsgewijze berekening voor de eene of andere cathegorie, zeer wel te maken zou zijn.

Het bezwaar tegen de afscheiding, voor eene begrooting aangevoerd, kan gewis wegvallen, waar de wet zelve, volgens de toelichting van art. 3 van het ontwerp, het beginsel vooropstelt, „dat de wetgevende magt door de voorgestelde inrigting der begrooting, bij wijze van crediet zal vaststellen, wat voor elken tak van bestuur kan worden uitgegeven..

Maar al de bezwaren van het ongepaste, het overbodige, het onmogelijke, om regels voor de afscheiding van de meergemelde cathegorien van inkomsten en uitgaven in de wet op te nemen en die afscheiding behoorlijk te doen plaats hebben, vallen weg, wanneer gelet wordt op de hiervoren aangehaalde voorschriften voor de comptabiliteit der Eng. Oost-Indische Compagnie, en op het feit dat die voorschriften zijn opgevolgd.

Daaraan spiegele men zich ook voor de voor onze Indische kolonien te maken wettelijke regeling, waarbij het beginsel van afscheiding van staats- en handels- en cultuur-inkomsten en uitgaven en de daarvoor noodige voorschriften niet mogen worden gemist, ook omdat de wet, eene wet van contrôle zal zijn, en die contrôle, slechts mogelijk door de verantwoording te toetsen aan de voorschriften, alleen goed zal kunnen gevoerd worden, wanneer dergelijke afscheiding wordt in acht genomen.

Zoo als de regeling bij het ontwerp van wet thans voorgedragen wordt, zal zij op den duur aan de behoefte niet voldoen, maar schijnt zij slechts te doelen op wettiging van hetgeen reeds bestaat, zonder dat de gezigtskring daarbij genoegzaam ruim is genomen en de behoefte is gevoeld van eene verbetering. De regeling schijnt slechts ontworpen te zijn met het oog op den tegenwoordigen toestand en niet om tevens hervormend op te treden in een tak van het beheer der kolonie, dat juist boven alles hervorming en geheel veranderde inrigting behoeft.

Het zou te betreuren zijn, indien de gelegenheid die zich thans voordoet om de wijze van beheer en verantwoording de koloniale geldmiddelen aan wettelijke regels te onderwerpen niet werd benuttigd om eene afdoende regeling te bekomen„ die, het beginsel van zuivere afscheiding der staat- en der handels- en cultuur-inkomsten en uitgaven in zich bevattende, tevens den weg zou bereiden tot eene nader in te voeren even nuttige als noodige afscheiding van de inkomsten en uitgaven, welke op den staat in het algemeen en die welke op gemeenten of steden betrekking hebben, en waarin thans eene even ongewenschte vermenging en verwarring bestaan.

Afdoende regeling in den bij deze beschouwingen bedoelden zin is hoog noodzakelijk en gewenscht, en ik vlei mij dat die beschouwingen en de omtrent het onderwerp bij het Indisch Genootschap te voeren discussien tot de overtuiging zullen brengen, niet alleen van de noodzakelijkheid eener afscheiding in de koloniale begrootingen van de souvereine en handelsuitgaven en inkomsten, maar ook van de noodzakelijkheid om daarvoor regels en voorschriften bij de voorgenomen wettelijke regeling van het financieel beheer van Oost-Indië op te nemen.

Het Indisch Genootschap, erkennende de noodzakelijkheid eener afscheiding, in de koloniale begrooting, voor de souvereine en de handels en cultuur-uitgaven en inkomsten, acht het wenschelijk dat bij de voorgenomen wettelijke regeling van het financieel beheer over Ned.-Indië zoodanig afscheiding als beginsel worde aangenomen.

Deze motie is met algemeene stemmen aangenomen.

INGEZONDEN STUKKEN.

Open brief aan TEMPLAG.

Waarde TEMPLAG!

Vergun mij u zoo aan te spreken; ik houd niet van onnoodige titulatuur. Ik zelf ben G. A. S. Rhuis, en hoop dat te blijven ook na uwe vernuftige vinding; gij hadt van mij niet behoeven te spreken als van een *Heer*, en ik wil van, of tot u sprekende dien naam niet gebruiken, want hij is welligt te gering voor uwe maatschappelijke of wetenschappelijke verhouding tot mij en mijnsgelijken. Dit over mijne schijnbare familiariteit. En nog een enkel woord over uwe vinding. Gij zijt daarin zoo overtuigend, dat ik zelf, onder den invloed van uwe oplossing, op het punt ben geweest om uw naam te raden. Ik dacht TEMPLAG is P. (verkorting van den zinnebeeldigen voornaam: *Ploert*, naar alle waarschijnlijkheid) MET GAL; gij ziet welke zotte invallen een mensch kan hebben! Het ging mij als u, toen gij den naam mijner woonplaats wildet verklaren. „*Schemerstad*, zegt gij in plaats van *Bandong*, waar het wel eens schijnt te schemeren." Ik begrijp uwe woorden, en zwijg uit kieschheid over den zin. Maar ik wil u op den weg helpen. *Schemeren* heeft in het Hollandsch, — uwe moedertaal, denk ik, hoewel gij die taal weinig eer aandoet (zie lager!), — nog eene andere beteekenis dan die, welke gij te pas brengt. Het wil immers ook zeggen: *aanlichten*, van den morgen of den dag. En dat is op Bandong toepasselijk, dewijl het daar uit het Noorden begint aan te lichten voor de Soendanezen, wien men eene kweekschool bouwt. Dat is mijne inleiding, en bijna zou ik vreezen uw geduld al te zeer te pijnigen door mijne uitvoerigheid, had ik in uw lang en gerekt antwoord op mijn kort klaaglied niet gezien, dat gij een man zijt *lang van stof* en *taai van behandeling.* Wij zijn dus, wat lengte betreft aan elkaer gewaagd, en gij zult geduldig voortlezen, dat hoop ik van uwe welwillendheid voor mij, dien gij goedig en medelijdend een *armen sukkel* noemt. Wat intusschen die sukkelachtigheid betreft, ik wist ook zonder uwe beleefde opmerking, wat gij mij wilt leeren omtrent de uitgave van boekjes in het Javaansch en Maleisch. Maar gij zijt willens of onwillens de dupe uwer haastigheid, want uit uwe redenering blijkt dat gij 1o. mijne beschuldiging tegen de Soendanesche boekjes niet in den zamenhang der rede hebt gelezen, of althans niet begrepen, en 2o. niet op de hoogte zijt van al de puike boekjes, die de Landsdrukkerij levert. Zoo voortschrijvende ben ik de inleiding reeds te boven, niet waar? Daarom ter zake, maar een weinigje orde, dat houdt gij mij ten goede, want gij zegt zoo veel dat ik mijn best moet doen om uw uitgebreid stuk te doorzien en de hoofdzaken vast te houden.

Vooreerst uwe dubbele uitdaging, en dan tot afscheid een vertrouwelijk en welmeenend woord aan u, mijn waarde kampvechter. Gij zegt: „wat echter eene goede dozis „hoogmoed en inbeelding bij den (Schrijver) verraadt is, dat „hij de werkjes, die tot nog toe in het Soendaneesch zijn „uitgegeven, en waarvan een geboren Soendanees en de Heer „Holle, naar wij meenen, de eenigste schrijvers zijn, *gebrek „aan degelijkheid* verwijt." En na dien liefelijken volzin „laat gij volgen: „Dit is voorzeker bout gesproken, maar „nu heeft het publiek ook het regt, dat hij deze beschul„diging behoorlijk met de stukken bewijze, en — daar de „kritiek zeer gemakkelijk is — dat hij zelf dan iets dege„lijks *levere!*" Hier zijn uwe hersens op hol geweest! Laat ons bedaard blijven, mijn waarde, en de zaak bespreken op eene minnelijke wijze. Is het hoogmoed en inbeelding, wanneer iemand, hij zij de geringste der geringsten, ...

met eenvoudige en ronde woorden, wat hij overtuigd is te kunnen bewijzen? Dat weet gij beter, en het blijkt uit uwen tweeden volzin, dat gij billijk zijt, en uw eerste inval toe te schrijven is aan eene soort van razernij, die ons menschen soms overvalt, wanneer wij ons tegen iemand stellen.

Ik wil dan ook niet zwijgen op uwe uitnoodiging om het publiek zijn regt te geven. Een paar opmerkingen vooraf. Gij hebt, dunkt mij, den Heer Holle geen dienst bewezen, met hem in deze zaak te noemen en te betrekken. Bovendien hadt gij over die Soendanesche boekjes moeten zwijgen, want het blijkt dat gij er zoo goed als niets van weet. Gij weet immers zoo veel, neen laat ik naauwkeurig met uw eigen woord spreken, gij *meent* dat „de Heer H. en een geboren Soendanees de eenigste (fraai Hollandsch, zie later!) schrijvers„ zijn van die boekjes. Eilieve, zoo gij eenige peningen overhebt, koop die werkjes, en lees de vertalingen van de titels, die er voor ik weet niet wien! bijgevoegd zijn. Eilieve, noem een ander voortaan nooit weder een armen sukkel, omdat gij meent dat hij niet weet, wat hij buiten U om was te weten gekomen, want gij verdient dat uwe beschuldiging van hoogmoed en inbeelding tot U zelf wordt gekeerd. Maar laat ik niet scherp worden; daar zijn er meer, die spreken over dingen, waarvan zij niets of niets goed weten. Mijne tweede opmerking geldt uwen eisch, dat ik, „daar de kritiek zeer gemakkelijk is- zelf dan iets degelijks *levere!*" Onder de weinige dingen, die ik geleerd heb van de critiek, behoort ook dit, dat zij niet gemakkelijk is. Vitten en ziften, dat is een gemakkelijk werk, eene verkwikkende bezigheid voor lieden, die zoo als gij, eens anders woorden durven verdraaijen, om dien ander bespottelijk en hatelijk te maken. Lees mijn volzin (*Java-Bode*, no. 25, bladz 4, kolom 3, regel 8—14,) en beken dan, zoo Ge Hollandsch verstaat, dat ik geen dichter en geen correctoren van het Gouvernement heb beschuldigd. Beken dan dat gij mijne woorden hebt verdraaid! En dan ook, want ik ben nu aan deze plaats, en wil daarom nog deze eene vervalsching behandelen, die *punt!* Neen, mijn waarde, uwe woorden: „Die punt echter is *eene kleinigheid* in het oog des (Schrijvers)," en dan uwe kapitalen om mij belagchelijk te maken, komen niet voort uit een rein hart. Ik heb zoo niet gesproken, want een punt is voor mij *geene* kleinigheid. Bij voorbeeld, om uw zwak denkvermogen te hulp te komen, op den titel van het Maleische werkje, dat gij nog niet „gelezen hebt" (koop het, en zoo gij Maleisch verstaat, lees het, en gij zult mij in uw hart gelijk geven!), hoewel gij er u het harnas over aantrekt,- die schitterende titel luidt vertaald aldus: *Lied van het verhaal van den Luiaard.* Om die vertaling te kunnen leveren, behoefde ik waarlijk niet op Java te komen, vooral niet bij U en uws gelijken, die maar stout weg spreken over iets „*dat bijna* in alle (Voortreffelijk Hollandsch!) Maleische boeken veelvuldig voorkomt". Stout weg, alsof gij de wijsheid en de kennis hadt gepacht! Vriend, waarom zijt gij toch zoo boos op mij, als ik over het Maleisch durf spreken, dat ik niet op Java geleerd heb, terwijl gij zelf bewijst zoo goed als niets te weten van het Maleisch op of buiten Java?

Nu mijne opmerking over uwen eisch. Wel zoo, zou ik mijne gedachten niet mogen zeggen over de Soendanesche boekjes, indien ik zelf in dat vak niet eerst iets degelijks leverde? Hiertegen valt niet te redeneren. De vraag is niet of ik iets *lever*, maar wel of ik waarheid spreek, en zoo ben ik van zelf gekomen tot uwe stelling dat „ik mijne beschuldiging behoorlijk met de stukken moet bewijzen. Meen niet dat ik eene lange lijst zal geven van „stukken", om uw deftig woord te gebruiken. Meen ook niet dat ik U alles ga mededeelen, wat ik zou kunnen zeggen van mijne eigene geschiedenis (altijd eene geschiedenis in het klein, dit begrijpt ge,) in betrekking tot die boekjes. Bescheidenheid, wat mij zelf, en kieschheid, wat anderen betreft, verbieden mij dat te doen. Ik versta onder kieschheid denkelijk iets anders dan gij, doch gij veroorlooft mij gewis, dat ik mij gedraag naar mijne eigene begrippen. Uwe onkieschheid dwingt mij om op dit punt kort, maar rond mijne meening te zeggen, en datgene, wat gij noemt „een houw naar de Soendanesche werkjes een weinig breeder uit een te zetten dan ik eerst deed. *De Soendanesche werkjes door de Regering uitgegeven, zijn over het geheel sprekende bewijzen voor den lagen graad van ontwikkeling, waarop de Soendanesche literatuur staat. Voor zoo ver westersche invloed daarin merkbaar is blijft als resultaat over: een mengsel van Islamisme en Christelijke moraal.*

Nu zeg ik nog eenmaal: *Sapienti sat*, en al blijkt het uit uwen omhaal en uit uwe bitterheid, dat gij geen *sapiens* zijt, ik vraag u of gij in ernst meent, dat zulke kost geestesvoedsel is voor een volk, dat men wil veredelen en verheffen. Gij kunt U bedaard houden, of wraak roepen over mijne stoutheid; dat ik het slechts bij uitspraken laat, ik zal te dezer plaatse over die zaak niets meer zeggen. Bevoegde beoordeelaars zullen mij bereid vinden om uit de Soedanesche boekjes, die ik bij de hand heb, de noodige bewijzen voor mijne opvatting aan te voeren.

Ik voeg er nog aan toe dat ik hen beklaag, die zich te vreden laten stellen met kunstmatigheid en onnatuurlijkheid. Ten laatste zegeviert de natuur! — Hier komt het mij tevens niet ongepast voor u te vragen, of gij wel ooit met gezonde zinnen hebt nagedacht over de beteekenis van het woord: *magtspreuk.* Want gij zult dat woord wel weder gereed hebben, bij mijne beantwoording van uwe uitnoodiging. Gij houdt zeker elke stelling, elke uitspraak, die u niet smaakt, voor een magtspreuk! Gij mogt wel eens beter nadenken, dan zoudt ge allengs kunnen genezen van uwe eigene magtspreukigheid.

Over het slechte Maleisch van het boekje, — dit geldt uwe tweede, uwe eigenlijke uitdaging, — zal ik trachten kort te zijn. Meent gij dat ik niet weet, wat ik zeg, als ik beweer dat het Maleisch *slecht* is, en denkt gij mij schrik aan te jagen met uw geroep, en uw geredeneer over „waardigheid en wetenschappelijkheid"? Zoudt gij nu wenschen dat ik aan het werk toog om uwe goedkeuring te verwerven? — Gij spreekt van „eene betere dienst," die ik dan zal hebben bewezen. Mag ik u eens zeggen wie 1e het boekje en 2e U zelf eene betere dienst had kunnen bewijzen, dan nu is geschied? Gij zelf, zoo gij hadt gezwegen, en geen ophef hadt gemaakt van mijne klagt. Gij geeft mij te veel eer; gij kent mij zelfs geestigheid toe. Of dit moest ironie zijn, waartoe ik u overigens naar uw verder geschrijf te oordeelen niet in staat reken. Gij roept alles te zamen tegen mij, „een geboren Soendanees en den Heer Holle", den schrijver van het boekje en de correctoren ter Landsdrukkerij, en nog de regering. Te veel eer, mijn beste, te veel eer. Of weet gij nog niet dat ignoreren het beste vergif is? Uw moordaanval op mijn klaaglied zou mij zelf bijna in den waan brengen, dat ik nog al iets bijzonders had gezegd. Om op het Maleisch neer te komen; A. zegt: dit boek is slecht wat de taal betreft. B. roept: bewijs! Maar B. toont geen kennis van zaken te hebben, geen kennis van taal, zelfs niet van het Hollandsch. A. wanhoopt om zulk een schepsel ooit te overtuigen. Noemt gij dit een uitvlugt van mij, ik wil duidelijker spreken: neem den eersten den besten Inlandschen schrijver (djoeroe-toelis), die niet al te machinaal is, en lees met hem het boekje door, kom dan bewijzen dat de taal uitmuntend is, en gij zult triomferen. Van hen, die zulke boekjes goedkeuren, spreek ik niet, dan alleen dat ik op hen toepas, wat een Inlander mij eens ten antwoord gaf. Ja, laat ik u dat even vertellen; het geeft ons een weinig afwisseling, en het is eene ware geschiedenis. Iemand deed mij een verhaal van de knevelarijen, waaraan vele Inlandsche hoofden zich hadden schuldig gemaakt, waaraan zij zich nog schuldig maken. Ik luisterde, en vroeg ten slotte of het hoogste hoofd in zijne streek dan niet *regtvaardig* was. Hij zeide van ja, en had geene enkele klagt over hem. Toen vroeg ik of die dan niet wist wat de mindere hoofden deden, en hij antwoordde: MOESTAHIL TRADA TAHOE, d. i. *het is onmogelijk dat hij het niet weet.*

Nu nog een woord aan U, voor u. 1o. Leer beter hollandsch, als gij voor het publiek wilt schrijven. Wilt gij eens hooren. Java Bode, No. 27, pag. 4, kolom 2: reg. 15 v. o., *eenigste* voor *eenige*; reg. 500., *proza spreken;* kolom 3, reg. 30 v. b. „er (is) in sommige woorden, de *a* voor voor de *e* gebruikt, in plaats van: „een *a* voor een *e*"; reg. 31 v. b., *bijna in alle* voor *in bijna alle;* reg. 65 v. b., *een school of volksleesboek* (gij smeedt nieuwe vormen en benamingen, als ook nieuwe woorden; b. v. b. *puntkijker*; gij hebt aanleg genoeg!) Lees uwen tweeden volzin van de 5de alinea en kolom 3 eens bedaard na; regel 12 van die alinea noemt het gouvernement een *zij.* In de 6de alinea, regel 3, schrijft gij mij iets toe, wat gij niet bedoelt, alleen ten gevolge van uwe onkunde in het hollandsch; die zelfde alinea, regel 11 v. o. zegt: de plaats, van waar..... namelijk TE *Krawang*". Als gij of een ander nu zegt, dat dit kleine fouten zijn, verzoek ik u niet te vergeten dat het fouten zijn. Of het moesten drukfouten zijn; in dat geval herroep ik mijne vermaning. — 2e. Bemoei u niet met eens anders zaken, want gij zijt dan zelf oorzaak dat een ander regt heeft om U van onkieschheid te beschuldigen. — 3e. Reken er op dat dit mijn laatste woord is aan U, mijn waarde *Templag.*

Ik ben als vroeger,
G. A. S. RHUIS.

SCHEMERSTAD, 6 April 1864.

BANTAR PÉTÉ, 20 April 1864.

Aan de Redactie van de „Java-Bode".

Omstreeks half Maart jl. kwamen twee Inlanders, broeders van zekeren Ketjiel, Landeigenaar onder Meester-Cornelis woonachtig, bij mij, mijne hulp inroepende, om hun broeder, genoemden Ketjiel, die door de Policie te Buitenzorg gevangen werd gehouden, zoo mogelijk zijne vrijheid terug te bezorgen.

Gemelde Ketjiel had, eenige weken vroeger, de Inlanders Dagáng, Baimoen en Botton bij de Policie te Meester-Cornelis aangeklaagd, de beide eerste wegens diefstal van twee geiten en den laatste wegens opligting. Die personen waren echter allen, door den Assistent-Resident van Meester-Cornelis, op de Policie-rol van 4 Februarij jl. van de hun ten laste gelegde misdrijven vrijgesproken.

Hierop vond de Inlander Botton bovengemeld goed, bij de Policie te Buitenzorg eene klagte wegens veediefstal tegen genoemden Ketjiel, Dagang en Baimoen intebrengen en werden die drie personen op requisitie der Buitenzorgsche policie, door die van Meester-Cornelis, naar de hoofdplaats Buitenzorg opgezonden.

Onder overlegging der Policie-rol van Meester-Cornelis, dd. 4 Februarij 1864, verzocht ik den Hoofd-Jaksa te Buitenzorg schriftelijk, die personen, op grond van Art. 398 van het Inlandsch reglement, in vrijheid te stellen, doch werd mijn verzoek door dien Inlandschen ambtenaar geweigerd, die tevens genoemde Policie-rol aanhield, welke ik eerst op nadere schriftelijke aanvrage terug ontving.

Ik schreef hierop, bij missive van 17 Maart jl., den assistent resident van Buitenzorg aan, en verzocht ZEd. G. dd., mede onder overlegging van de policie-rol, 4 Februarij, de invrijheidstelling dier personen, op grond dat art. 398 van het Inl. regl. bepaalt, dat al wie is vrijgesproken, wegens hetzelfde feit niet meer in regten kan worden betrokken.

Deze missive had ten gevolge, dat de Inlander Ketjiel onmiddelijk op vrije voeten werd gesteld, maar wie zoude het van een regtbank, door een Mr. in de beide regten voorgezeten, gelooven, de Inlanders Dagang en Baimoen werden beiden voor een feit, waarvan zij door een bevoegden regter bereids waren vrijgesproken, en van welke vrijspraak het bewijs door mij was overgelegd, bij vonnissen van den Landraad te Buitenzorg, dd. 30 Maart jl., ieder tot een straf van vier jaren dwangarbeid buiten den ketting verwezen, zoo als mij, die wegens ongesteldheid afwezig was, door den Inlander Ketjiel, die als getuige, en door zijnen broeder Hadjie Oessien, die als aanhoorder, bij die teregtzitting tegenwoordig waren, werd verzekerd.

De nietswaardigste ellendeling vertegenwoordigt in zeker opzigt de geheele maatschappij, en zoodra de wettelijke vormen worden geschonden of de vrijheid van een burger van den staat ten onregte door de overheid wordt aangerand, daar wordt ook mijns inziens de vrijheid van allen bedreigd; deze overweging deed het mij pligt achten, uwe Redactie deze regelen ter opname in uw Blad aantebieden, in de hoop, dat het Hoog Geregtshof van Ned.-Indië, bij behandeling in revisie van de questieuse Landraadvonnissen, den betrokken Landraad zoodanige opmerkingen zal maken, als hetzelve zal noodig oordeelen, en de beide ten onregte veroordeelde personen hunne vrijheid zal wederschenken.

Ik heb de Eer te zijn,

UEdG. Dw. Dienaar,
Mr. L. J. A. TOLLENS.

RONOWIDJOIJO.

> *Rien n'est plus commun que de s'exagérer à soi-même les biens qu'on fait, et de fermer les yeux sur les maux que l'on cause.*
> DE WEISS, Princ. phil., polit., te moraux, t. 2, p. 148.

Samarang met een oud-nieuw havenkanaal, dat in rustige rust zijne voltooijing geduldig afwacht; Samarang met een nieuw-oud stadhuis, zoo oud als de pyramiden van Egypte, versierd met magnifique tuinen van Sémiramis; Samarang met een hermétisch gesloten stadhuis, slag op slag onder water, zoo hoog als de toren van Babel; Samarang met eene modderbank die in dikte, lengte en breedte jaarlijks toeneemt; dat zelfde Samarang vermaakt zich en steekt zich *en même temps* in zak en asch wegens de kwestie over Ronowidjoijo.

Samarang vermaakt zich over de visite door den Assistent-Resident en Kontroleur der afdeeling Grobogan op last des Residents van Samarang (zie Locomotief dd. 1 April, het artikel, getiteld: „Oostersche en westersche Tijrannie") naar aanleiding van het plaatsen van het request van Ronowidjoijo in twee der Indische dagbladen, bij den Administrateur van het boschwezen der afd. Demak en Grobogan afgelegd.

Verbeeld u eens wat die grrroote heeren hem vroegen? ..... Abednego zegt dat zij hem vroegen of hij dat request voor Ronowidjoijo opgemaakt had en daarna gepubliceerd.

Hoe vindt ge dat? Zoude het waarheid behelzen? Ik geloof er niets van. Weet ge wat ik er van denk? .... Dat die grrroote heeren den Administrateur zullen gevraagd hebben (natuurlijk op last van kandjeng toewan besâr) of hij een heel blikje *sardines à l'huile* of *dinde truffée* geconsumeerd heeft. Het is ridicuul!

Samarang steekt zich in zak en asch omdat onze algemeen beminde Landvoogd tot nu toe (zoo zegt Abednego) nog niet op het rekwest van Ronowidjoijo geantwoord heeft of aan zijn verlangen voldaan, om zijne zaak door eene commissie te doen onderzoeken. Excellentie! wij verzoeken U eerbiedig Uwe aandacht te vestigen op art. 11 en 55 van het Indische R. R.; dat 't Uwe Exc. moge behagen den Resident van Samarang te gelasten en te bevelen met het oog op het laatstgenoemde artikel, de bedoelde zaak gestrengelijk te doen onderzoeken.

Het is onbegrijpelijk dat zulke ongehoorde handelingen in de nabijheid eener voorname hoofdplaats kunnen plaats vinden, of zouden ze getolereerd worden door den Resident van Samarang?

De tegenwoordige Indische Regering heeft mannen noodig, die liberale en constitutionele beginselen zijn toegedaan, maar geen mannen, wie zelfstandigheid, bezadigd overleg en gezond verstand ontbreken, die onmagtig zijn, iets te doen voor handel, landbouw, scheepvaart en nijverheid, die bronaderen van ons volksbestaan.

D.

PETJERONGAN, den 5 April 1864.

Aan de Redactie van den Java-Bode.

Naar aanleiding van het voorkomende in den *Java-Bode* van Woensdag 13 April 1864 No. 30, verzoeken wij de Redactie beleefdelijk het onderstaande in haar eerstvolgend nommer te willen inseréren:

Wij ondergeteekenden, Ambtenaren bij het Binnenlandsch bestuur in de Residentie Bantam, verklaren, dat, gedurende den tijd, dat wij de eer hebben gehad onder den heer O. van Polanen Petel, in deze Residentie, te dienen, niet alleen de goede verstandhouding tusschen ZWEG. en ons geen oogenblik is verbroken geworden, maar dat wij van zijnen kant steeds minzame bejegening, wat meer zegt, persoonlijke vriendschap en hartelijke belangstelling hebben ondervonden.

Bloot te staan aan scherpe critiek in officiële kringen is dikwerf hard, maar in het openbaar te worden belasterd, door lieden, die bovendien blijken al zeer slecht ingelicht te zijn, is onverdragelijk voor iemand, wiens bekende ijver in 's lands dienst en wiens verdienste jegens deze Residentie hem voor zoo iets moesten vrijwaren en daartegen is het ons een welkome pligt openlijk en krachtig te protesteren.

J. W. KLOPROGGE.
Jonkhr. VAN SIEBERG.
Jonkhr. Mr. O. VAN NISPEN.
Mr. W. B. BERGSMA.
J. W. CORDROMP.
F. A. A. RUITENBACH.
L. WESSELS.
C. VON FABER.
U. DONKER CURTIUS.

Om der onpartijdigheids-wille voldoen we gaarne aan bovenstaand verzoek; we willen daarmede echter niet toestemmen, dat hetgeen in ons nommer van Woensdag 13 April over Bantam gezegd is, onwaar, veel minder laster zou zijn. Is het dan niet waar dat er een onderzoek door twee inspekteurs is ingesteld? *Red.*

NEDERLANDSCH-INDIE.

BATAVIA.

Bij Besluit van den Goeverneur-Generaal dd. 20 April 1864, No. 41 (stbl. No. 64) is, met ingang van 1o Januarij 1863, de bepaling, vervat in het Indisch staatsblad van 1861, no. 37, betreffende de toelage voor de medaille voor moed en trouw, ook van toepassing te verklaren op: 1o. de eervol uit de dienst ontslagen inlandsche policie-beambten in Nederlandsch-Indië; 2o. de eervol ontslagen inlandsche schepelingen van 's Rijks schepen en vaartuigen van oorlog in Nederlandsch-Indië, en van de gouvernements schoeners en kruisbooten, thans genaamd gouvernements marine in Nederlandsch-Indië, zoomede 3o. de eervol uit de dienst ontslagen opvarenden der residentie vaartuigen in Nederlandsch-Indië; met dien verstande, dat die policie-beambten, schepelingen en opvarenden, welke bereids vóór dien tijd eervol 's lands dienst hebben verlaten en, wegens minder dan vijftien achtereervolgende jaren dienst, de toelage voor de medaille voor moed en trouw hebben verloren, daarop van en met genoemd tijdstip weder aanspraak erlangen, echter zonder terugwerking van het verledene.

Volgens een bij de *Jav. Ct.* van gisteren gevoegden staat, was de stand van het rijstgewas onder ultimo Maart over 't algemeen gunstig.

De jl. Woensdag gehouden algemeene vergadering der Ned. Ind. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw was vrij talrijk bezocht. Onder de behandelde punten trok vooral de aandacht de verbetering van den verstapel, wat tot uitvoerige dicussiën aanleiding gaf. Verschillende middelen werden aangegeven en besproken, en men eindigde met eene commissie te benoemen, die een onderzoek hieromtrent zal instellen en daarvan later rapport uitbrengen en voorstellen doen.

Het in die vergadering voorgelezen verslag zullen wij spoedig aan onze lezers mededeelen.

Staat der Javasche Bank.

Namens president en directeuren der Javasche Bank wordt, in opvolging van art. 34 van het octrooi en reglement, bekend gemaakt, dat op den 20sten April 1864:

a.	het cijfer der in omloop gebragte bankbilletten bedroeg	ƒ 19,191,330:—
b.	de saldo's van rekening-courant en dadelijk opeischbare gelden beliepen . .	„ 530,792:40
c.	aanwezig was in de kassen, aan wettig betaalmiddel	„ 14,811,514:74
	en aan vreemde muntspetiën, eene waarde van	„ 18,659:—

Aangekomen Vreemdelingen te Batavia.

VAN 19 TOT 22 APRIL 1864.

HOTEL DER NEDERLANDEN. J. F. W. Winterberg, C. F. J. Jaeger, van Rotterdam. — J. C. L. B. Falk, echtg. en drie kind., Mejufv. Falk, van Batavia. — de Man, Slieker, van de Reede. — Lomberg, van Onrust.

JAVA-HOTEL. F. W. Mindriaan, P. H. van den Bergh, P. Doorn en Familie, van de Reede. — L. Du Bus de Valempré, van Batavia.

Aangekomen en Vertrokken Passagiers te Batavia.

Met het Ned. schip *Cornelia*, gez. Croese, de heeren Doorn, Echtg. en kind, Jaeger, van Elsen, den Hamer en Winterberg, van Rotterdam.

Met het Ned.-Ind. stooms. *Singapore*, gez. Munnich, Mejufvrouw André.

Met het Ned. schip *Hollandia*, gez. Ruige, de heer de Joode, naar Amsterdam.

Met het Eng. schip *Colonist*, gez. Scaplehorn, de heer Cox, naar Australie.

Met het Ned.-Ind. stooms. *Ambon*, gez. van Zandwijk, de heeren van Oosterzee, van Haastert, Buijs, Sem, de Bruijn, Booth, van Viegen, Overdijk, T. Hes, Klokke, Post, Wiegerman, Hubracht, 1e Luitenants van Schendel, Echtgenoot en 3 kinderen, Knoop, 2e Luitenants Soeters, Blukman van der Wijk, Broese van Groenau, en du Bus de Valempré, Officier van Gezondheid Sinia, Apotheker Neuhaus, Officier van Administratie Lagaaij, Mejufvrouwen Sacré, Schendel en Beukman, benevens Z. M. troepen, naar Samarang, Soerabaija en Bandjermasin.

Met het Ned.-Ind. stooms. *Macasser*, gez. Bierings, de heeren Falk, Echtgenoot en 3 kinderen, Jonkhr. van Berkhout, C. Noordhoorn, Echtgenoot en 7 kinderen, A. J. C. Caets van Baggen, 2 Jongeheeren Ruloffs, Mejufvrouwen Caets van Baggen en Falk, Majoor Lindman, Echtgenoot en 4 kinderen, kapitein van Thiel en Echtgenoot, 2e Luitenants Pompe van Meerdervoort en Suringar, Officier van Gezondheid Oosterhoff, Adjudant Onder-Officier Swabedissen en Echtgenoot, naar Benkoelen en Padang.

Palembang (Maart). — Na afloop der inlandsche feesten, verlevendigde de handel ter hoofdplaats. In de bestaande duurte der eerste levensbehoeften kwam echter nog geene verandering, omdat de aanvoer daarvan gering bleef. Vooral waren prijzen van rijst en olie hoog.

Van kapas werden nog voortdurend aanzienlijke hoeveelhe[den] uitgevoerd, en zulks tegen hoogere prijzen dan vroeger. [...] zoutdebiet bedroeg ruim 115 kojang; terwijl eene som [...] ƒ 13,973:75 aan regten werd ontvangen. In de binnenlan[den] was de bevolking druk bezig met den rijstoogst; ook de ee[rste] proef met kunstmatige besproeijing van rijstvelden te Sal[...] (Moesi-Oeloe) was afgeloopen en had bijzonder goede uitk[om]sten opgeleverd. Op sommige plaatsen werden echter de g[un]stige verwachtingen op een rijken padi-oogst niet verwezenli[jkt] ten gevolge van de aanhoudende zware regens en de daard[oor] veroorzaakte bandjirs, die hier en daar ook veel schade ver[oor]zaakten aan bruggen en wegen.

De landschappen, die het meest van overstroomingen te lij[den] hadden, waren de Ogan-Oeloe en Moesi-Oeloe, de Kikim, [...] djang, Lebong en Ampat Lawang. Te Tebing-Tinggi werd[en] op den 17den Maart een-en-dertig huizen, waaronder de nie[uwe] pasar-loods, in de asch gelegd, door een brand, waarvan [de] schade wordt begroot op ƒ 20,000. In het Djambische g[in]gen de zaken naar wensch; men dreef daar een levendi[gen] handel.

Banka (Maart). — De gezondheidstoestand liet over [het] algemeen weinig te wenschen over. Het weder was in de dist[ric]ten Merawang, Pangkal Pinang, Soengeislan en Koba regenacht[ig,] terwijl het zich in de overige districten kenmerkte door hev[ige] windvlagen en aanhoudende droogte. Niet in alle districten k[on]den ook het mijnwerk met dezelfde kracht worden voortgez[et.] In de mijnen van de districten Djeboes, Blinjoe en Soengeil[...] moest de arbeid geheel gestaakt worden, door gebrek aan wat[er.] In de overige districten werd met kracht voortgewerkt. Ge[du]rende de maand Maart werden in 's lands pakhuizen gelev[erd] 110.25 pikols tin; zoodat de geheele levering sedert 1 Januarij bedraagt 3,092.88 pikols. De voorraad gewasschen erts in [de] mijnen werd begroot op 110 nachten; terwijl nog 1,028 sch[uit]tjes gereed lagen, om naar de stapelplaatsen te worden vervoe[rd.] Men ging voort met den oogst der padi, die over het algeme[en] vrij goed aan de verwachting beantwoordde.

Aan inkomende en uitgaande regten werd, gedurende de ma[and] Maart ontvangen de som van . . . . . ƒ 3,755:[...]
en in Maart 1863 . . . . „ 1,683:[...]

dus meer in 1864 . . . . ƒ 2,071:[...]

Billiton. (Maart). — Onder de inlandsche bevolking en [on]der de Chinesche mijnwerkers heerschte een gunstige gezondhei[ds]toestand. In de mijnen kon met kracht voortgewerkt word[en.] Er bestaat vooruitzigt op eene ruime tin-productie voor [...] jaar.

Gedurende het laatste jaar zijn in de districten Boeroeng-M[an]di en Linggang reeds 13 nieuwe mijnen geopend; terwijl bin[nen] kort nog 4 à 6 andere mijnen zullen worden geopend. De [...] productie over de drie laatste jaren bedroeg in het geh[eel] 22,972 pikols of ruim 3,000 pikols meer dan gedurende [het] tijdsverloop van 1853 tot en met 1860 werd verkregen. [De] handel was zeer levendig. Er ankerden in de rivier 26 gro[otere] inlandsche vaartuigen, als: 3 schoeners, 8 wangkangs en 15 [an]dere inlandsche vaartuigen. De voornaamste artikelen van [aan]voer bestonden uit rijst en Chinesche waren; terwijl de uitv[oer] bestond uit tripang, karet, agar-agar, damar, garoe, was [...] 1123$^{32}/_{100}$ pikol tin voor de Billiton-maatschappij, zoom[ede] ƒ 50/m. aan contanten.

De stand der marktprijzen was, als volgt:

rijst,	per pikol	ƒ 8:—	à ƒ 10:5[...]
damar,	„ „	„ 2:50	
was,	„ „	„ 150:—	
garoe,	„ „	„ 400:—	
tripang,	„ „	„ 50:—	„ „ 70:[...]
agar-agar,	„ „	„ 3:—	„ „ 4:5[...]
olie,	„ „	„ 45:—	

Er werden proeven genomen met een tweeden aanplant [van] rijst, die echter niet mogten slagen; weshalve van bestuursw[ege] maatregelen werden beraamd om een ruimen aanvoer van [dat] voedingsmiddel van elders te bewerkstelligen. Ook werden [po]gingen in het werk gesteld, om door aanvoer van buffels [en] paarden te voorzien in de behoefte aan trekvee voor de o[nt]ginning van nieuwe sawah's.

Wester-Afdeeling van Borneo (Maart). — De gezondheidst[oe]stand onder de bevolking mogt over het algemeen bevre[di]gend genoemd worden. De vaccine werd in alle afdeelingen [met] kracht voortgezet, en de bevolking toonde zich overal zeer [ge]negen de kunstbewerking te ondergaan. Op sommige plaats[en] kenmerkte het weder zich door aanhoudende droogte en gro[ote] hitte. Te Sambas oefende deze weêrsgesteldheid eenen nadeeli[gen] invloed uit op het te veld staande gewas.

In de afdeeling Sintang was de padioogst, die vrij voordeel[ige] uitkomsten opleverde, bijna afgeloopen. Ook in de afdeeling[en] Montrado en Landakh en Tajan viel de oogst tamelijk bevre[di]gend uit. De handel was vrij belangrijk te noemen.

Het aantal zoo op Europesche als inlandsche wijze getuig[de] vaartuigen, die gedurende de maand Maart de verschillende ho[ofd]plaatsen dezer residentie bezochten, bedroeg: te Pontianak 11, [me]tende 160, te Singkawang 17, metende 269, te Sambas 27, mete[nde] 645, en te Pemangkat 63, metende 405 lasten; terwijl het aan[tal] vertrokkene vaartuigen bedroeg; te Pontianak 17, metende 27[...] te Singkawang 14, metende 257, te Sambas 28, metende 82[...] te Pemangkat 68, metende 59 lasten.

De waarde der ingevoerde handels-artikelen bedroeg te P[on]tianak ƒ 25,031.—, te Singkawang ƒ 98,802.—, te Sam[bas] ƒ 13,114.50, te Pemangkat ƒ 1,675,40, en de waarde van [den] uitvoer beliep te Pontianak ƒ 47,456.—, te Singkaw[ang] ƒ 97.278,50, te Sambas ƒ 20,870.40, te Pemangkat ƒ 2,779[...]

De rijstprijzen in de verschillende afdeelingen waren [de] volgende:

te Pontianak . . .	ƒ 8.50			per pikol
„ Sintang	„ 5.—			„ „
„ Landakh	„ 5.—			„ „
„ Tajan en Meliauw.	„ 5.—			„ „
„ Montrado . . .	„ 5.—	à ƒ	7.—	„ „
„ Singkawang. . . .	„ 5.50	„ „	7.50	„ „
„ Pengangkat. . .	„ 4.80			„ „
„ Soengei Doeri. .	„ 5.—	„ „		„ „
„ Benkajang . . .	„ 5.—	„ „	7.—	„ „
„ Sambas	„ 6.66[5]	„ „		„ „

Bali, Boeleleng (Maart). — De bevolking genoot eene g[oede] gezondheid. Ten gevolge van de vele regens stonden de [sa]wah's zeer gunstig. De handel was levendig. Er kwamen [...] 77, en er vertrokken 74 schepen en vaartuigen. De wa[arde] van de ingevoerde handelsartikelen beliep een bedrag [van] ƒ 184,871.43, en die van den uitvoer bedroeg 125,594[...]

De marktprijzen van de voornaamste artikelen van ui[tvoer] waren de volgende:

rijst (witte),	per pikol	ƒ 5.[...]
koffij,	„ „	„ 30.[...]
tabak,	„ „	„ 20.[...]
klapperolie,	„ „	„ 26.[...]
varkensvleesch,	„ „	„ 17.5[...]
runderhuiden,	„ „	„ 22.5[...]
gedroogd vleesch,	„ „	„ 17.5[...]

Er werden gedurende de maand Maart gevaccineerd 68 [jon]gens en 88 meisjes.

Djembrana. — Het aanhoudend drooge weder oefende i[n het] landschap een nadeeligen invloed uit op het te veld sta[ande] padigewas, waarvan men dan ook geen voordeeligen oogst [ver]wacht. De gezondheidstoestand der bevolking was goed. [De] handel kon levendig genoemd worden. Ingeklaard werd[en] inlandsche vaartuigen, te zamen groot 15 kojangs, en uitge[klaard] 19 inlandsche vaartuigen, gezamenlijk ladende 34 lasten. [Er] werden uitgevoerd 250 runderen, 53 paarden en 2 karbo[uwen.] Het aantal gevaccineerde kinderen bedroeg, gedurende de [maand] Maart, 17 jongens en 13 meisjes. *(Jav. C[t.])*

Samarang, 18 April. Door een vriendelijke hand zijn [wij in] staat gesteld, onzen Lezers het volgende mede te deelen b[etref]fende het beheer der gelden, welke de opbrengst waren v[an het] Koncert, dat den 29sten Februarij jl. gegeven werd te[n voor]deele van de door den bandjir geteisterde Javanen.

Voor de nominaal uitgereikte kaartjes werd ontvange[n een] bedrag van . . . . ƒ 1[...]

Dit verminderd met de onkosten voor de distributie der kaartjes, de verlichting van de zaal, de rijtuigen voor het Muziekkorps, enz. enz. ad. . . . „ [...]

Geeft voor netto opbrengst . . . . ƒ 10[...]

BIJVOEGSEL

VAN DEN

JAVA-BODE

van Zaturdag 23 April 1864, N°. 33.

Onder ruim dertig kampongs werd deze som verdeeld; naar evenredigheid van het verlies door de ongelukkigen geleden, ontvingen zij van *f* 1.— tot *f* 8.— per hoofd. Een aanzienlijk getal zagen naar hulp uit; in de kampongs Pandean, Sekajoe, Kebon Gandoel, Demang Sosro, Batang b. v. waren niet minder dan respectievelijk 35, 40, 41, 51 en 80 huisgezinnen door de overstroomingen geteisterd. Samarangs ingezetenen hebben dien nood gelenigd; hun liefdadigheid is ook bij dit onheil duidelijk gebleken.

— Men schrijft ons uit *Djokdjokarta:* Sedert eenigen tijd vallen hier sterk aanhoudende regens, zoo dat het wel schijnt, als of het West-Mouson ware. De wegen verkeeren daardoor natuurlijk in zeer slechten toestand, en naar ik van verschillende zijden hoor, heeft de te veld staande padi ook reeds veel geleden.

Salatiga, Op den 31sten Maart jl. ging een handelaar in gezouten visch met drie vrouwen, tegen vijf ure des morgens, op marsch, om hunne waren op een der bazaars te brengen. Toen ze op de hoogte van de dessa Mangli en Gettassan op een halven paal afstands van de post Tras, op den grooten weg kwamen, werden zij overvallen door drie bandieten.

Twee van de vrouwen liepen weg, de andere werd op den grond geworpen, en de man kreeg een slag men een arit op het voorhoofd. De arit was groot, en de punt drong door het voorhoofdsbeen en kwetste de hersens, zoodat de getroffene onmiddelijk stierf. Nadat de bandieten met den buit ter gezamentlijke waarde van p. m. *achttien* gulden waren weggeloopen, begonnen de vrouwen om hulp te roepen, die haar ook dadelijk uit de nabij gelegene dessa's werd verleend; zonder den gedelegeerden ambtenaar van politie kon men niets doen, en de temangoong van politie woont op den Ampel. Men moest derhalve wachten tot de politie beambte kwam, en die verscheen dan ook na eenigen tijd.

Na het lijk in oogenschouw te hebben genomen, gelastte hij een zijner trawanten, instede van dat zelf te doen, om de moordenaren te achtervolgen, hetgeen geschiedde. De weg dien de boosdoeners genomen hadden, werd door de aanwijzing der vrouwen en door de afdruksels hunner voeten op de natte en beploegde gronden, dadelijk gevonden, tot aan een dessa, behoorende onder het land Penging. Aldaar bewezen voetsporen, dat de bandieten de dessa waren ingegaan. De afgezondene politie trawant ging bij het hoofd dier dessa, verzocht hem, na hem inlichting te hebben gegeven van het gebeurde, om assistentie, waarop hij ten antwoord kreeg, dat zulks zonder verlof van den landhuurder niet mogt gebeuren. Het onderzoek en de vervolging werd daardoor alweer gestaakt, tot dat de vergunning van den landhuurder was verkregen. In plaats van onmiddelijk iemand naar den landheer aftezenden, en de dessa zoolang te bewaken, werd dit door den ambtenaar van politie verzuimd. Het onderzoek gebeurde eerst den volgenden dag; maar toen waren, zoo als U wel begrijpen kan, de vogels gevlogen.

(*Locomotief.*)

Soerabaija, 18 April. Men schrijft ons van Ternate: Op den 13 Maart kwam een Sangireesch vaartuig op de reede alhier, beladen met olie, aan boord hebbende zes geblesseerden. Dit vaartuig is slaags geweest met de zeeroovers, digt bij de eilanden Tijfore en Map, vlak achter den berg van Ternate, waarbij de Sangirezen drie man hebben verloren. Van deze zes geblesseerden is er een, die deerlijk gewond was door ijzeren harpoenen, welke de doctor uit de wonden heeft moeten halen, overleden. Eenige dagen na dat gevecht, hebben zich roovers, hoogst waarschijnlijk dezelfde, in de omstreken van Makian vertoond. De stoomboot Reteh is op verzoek van den Resident ze gaan opsperen. Het is te wenschen, dat die booswichten gesnapt worden.

(*Soer. Ct.*)

***Makassar*, 21 Maart. Den 15den dezer des morgens te $4^1/_2$** ure verloor Makassar door den dood een zijner geachtste ingezetenen, Mr. F. P. J. Fleur, officier van Justitie bij den Raad van Justitie alhier, na eene kortstondige ziekte van ruim 8 dagen, en in den ouderdom van 37 jaren. De overledene had door zijne minzaamheid en nederigheid, gedurende zijn driejarig verblijf alhier aller hoogachting, en door zijne gulle vriendschap een aanzienlijk aantal vrienden verworven.

Met diepen weemoed volgde dan ook een aanzienlijk gedeelte van Makassar's ingezetenen de lijkbaar, toen nog dienzelfden avond te half zes ure zijn stoffelijk overschot aan den schoot der aarde werd toevertrouwd. De lijkredenaar Ds. P. L. de Gaaij Fortman, sprak zonder overdrijving, toen ZwEerw. onder anderen zeide: „Wij staan hier aan de groeve van een man, die eene hoogst ernstige betrekking bekleedde, die al het gewigt daarvan gevoelde, en zich met de meeste naauwgezetheid van de pligten kweet, die daaraan verbonden waren; terwijl hij, zonder regt en regtvaardigheid immer uit het oog te verliezen, steeds met zachtmoedigheid regt eischte." Meermalen hoorden wij dan ook den ontslapene zeggen: „Ik laat liever tien schuldigen vrij, dan dat ik één onschuldige straf; terwijl voor de trouwe vervulling zijner ambtspligten pleit, dat hij met vrijmoedigheid zeggen kon: „Ik heb nooit aanmerkingen op mijne dienst gehad." Zijne assche ruste in vrede, en zijne nagedachtenis zij bij Makassar's ingezetenen in het algemeen, en bij zijne talrijke vrienden in het bijzonder, nog lang in een gezegend aandenken!

— Dat het niet geheel doelloos is, een brief of eene tijding in een goed gekurkte flesch aan de golven toe te vertrouwen, hiervan zagen wij een paar dagen geleden alhier eene merkwaardige proef. Ter hoogte van Mandhar is eenigen tijd geleden zoodanige flesch aangespoeld, bevattende een schrijven aan den gezagvoerder Thomson van het Zweedsche schip *Oscar*, den 13den October a. p. ter hoogte van Anjer in zee geworpen door den gezagvoerder van de *Amphitrite*, welk vaartuig straat Sunda met een stevige bries passeerde. Dit laatste bleek uit een bijgevoegd schrijven, gerigt aan het handelshuis C. Babre en G. Kinder te Batavia, tevens inhoudende het verzoek, dezen brief aan het adres te zenden. De vinder dezer flesch heeft een en ander aan den havenmeester alhier ter hand gesteld.

7 April. Verleden jaar werd iemand van het personeel van den Waterstaat per kruisboot naar de *Malambéang bank*, in de nabijheid van het eiland *Tanakeke*, gezonden, ten einde daarop eene baak te stellen; terwijl het hiervoor benoodigde vlot door een oorlogsstoomer tot die plaats op sleeptouw werd medegenomen. Door onstuimig weder en hooge zeeën was het evenwel destijds niet mogelijk dit werk te verrigten, naardien èn kruisboot èn vlot werden teruggeslagen.

Dientengevolge vertrok den 28sten der vorige maand de ingenieur, chef der 8ste Waterstaats-afdeeling, met Z. M. stoomschip *de Berkel*, derwaarts, meenende bij het tegenwoordige bedaarde weder voor de plaatsing dier baak eene gunstige gelegenheid te hebben.

Toen dit oorlogsvaartuig aldaar aangekomen was, en men reeds toebereidselen tot uitvoering van dit werk gemaakt had, bevond men, dat ter plaatse waar vroeger deze bank moet gelegen hebben, en men op de diepste plaats slechts drie vadem water loodde, nu 12 @ 13 vadem water stond.

Na naauwkeurige looding in die streek bevond men, dat het strand zeer glooijend afliep, en dus eene baak daar ter plaatse geheel en al doelloos zou zijn. Dientengevolge keerde genoemd stoomschip den 4den dezer onverrigter zake terug, nadat evenwel eerst het opgenomene in kaart gebragt was.

De sterke stroom schijnt deze bank geheel en al te hebben doen verloopen.

11den April. Gister avond was bijna de geheele Kampong Bahroe in rep en roer en in doodelijke ongerustheid.

Op den hoek van de middelstraat hoorde men een verbazend geschreeuw, en zag men een oploop van volk; zoodat men al aanstonds aan amok begon te denken. Spoedig evenwel werd men gerust gesteld.

Het was de bediende van den heer H., die 's avonds na 7 ure zonder lantaarn naar huis willende gaan, door oppassers van de politie werd achtervolgd. De wijze, waarop hij zich aan hunne handen trachtte te onttrekken, deed aan kwade bedoelingen denken; doch deze zijn voor als nog niet gebleken.

Hij werd evenwel in verzekerde bewaring gebragt.

Had dit geval een jaar vroeger plaats gegrepen, dan was de man, welligt onschuldig, het slagtoffer van dien oploop geworden.

Immers vóór het verbod van wapenen te dragen, viel de bevolking maar onmiddelijk met lansen op een amokmaker aan, ten einde een bloedbad te verhoeden.

(*Mak. H. &. Ad. Bl.*)

OFFICIELE BERIGTEN.

Ingevolge bekomen last wordt bekend gemaakt, dat Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal gewone audientie zal verleenen op

Maandag, den 25sten April 1864,

des morgens ten 9 ure, aan het Gouvernements-hôtel te Rijswijk.

Belanghebbenden gelieven hunne aanvragen om audientie, met opgave van titels, te rigten aan den ADJUDANT VAN DIENST.

G. A. VAN NISPEN.

BUITENZORG, den 11den April 1864.

Bij Koninklijk besluit van den 3den Februarij 1864, no. 56, is benoemd tot adspirant-ingenieur van den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken in Nederlandsch-Indië, de heer C. S. van Geuns te 's Gravenhage.

Bij Koninklijk besluit van den 3den Februarij 1864, no. 57, zijn benoemd tot opzigters van de derde klasse bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken in Nederlandsch-Indië, P. J. H. van der Burgh te 's Gravenhage, G. Raadsma te Dockum, A. Vermaes Mzn. te Hellevoetsluis en J. Bruins te 's Gravenhage.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën, van 5 Maart 1864, Lt. APZ., no. 9, is aan den Oost-Indischen ambtenaar, met verlof in Nederland, A. In'tveld, gewezen tweeden kommies op het bureau van den Gouverneur van Sumatra's Westkust, laatstelijk op wachtgeld, verleend eene nadere verlenging van verlof voor den tijd van zes maanden.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën van 8 Maart 1864, Lt. APZ., no. 1, is aan den Oost-Indischen ambtenaar met verlof in Nederland, S. B. Dumans, laatstelijk administrateur der tinmijnen in het district Blinjoe (eiland Banka), verleend eene verlenging van verlof voor den tijd van zes maanden.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën, van 8 Maart 1864, Lt. APZ., no. 39, is aan den Oost-Indischen ambtenaar, met verlof in Europa, R. A. van Slooten, laatstelijk hoofd-kommies bij de directie der middelen en domeinen in Nederlandsch-Indië, verleend eene verlenging van verlof voor den tijd van zes maanden.

Civiel Departement.

Ontslagen:

Op verzoek, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de zoutverkoop-pakhuismeester te Bangkallang (Madura) J. L. Zange, de letterzetter van de tweede klasse bij 's lands-drukkerij te Batavia J. B. Alvis, en J. J. Brust, laatstelijk klerk bij 's lands-pakhuizen te Pasoeroeau.

Op verzoek, eervol, wegens ziekte, uit zijne betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de kommies op het residentie kantoor te Poerworedjo (Bagelen), M. van Bronckhorst.

Benoemd:

Tot raadsheer in het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indië, de griffier bij den raad van justitie te Batavia jhr. mr. J. Graafland.

Tot kommies op het residentie kantoor te Poerworedjo (Bagelen), de klerk op dat bureau J. F. E. Leijting.

Tot kuipers baas bij de eerste algemeene pakhuizen te Batavia, J. Elsenaar.

Tot super-intendent bij het vendu-departement te Padang (Sumatra's Westkust), A. J. F. Hamers, adsistent-resident en magistraat aldaar.

BIJ DE TELEGRAFISCHE DIENST IN NEDERLANDSCH-INDIË.

Tot telegrafist der tweede klasse, de telegrafist der derde klasse H. J. Scholten.

Ingetrokken:

De aan J. de Wilde verleende admisie tot de uitoefening der artsenijmengkundige practijk te Padang (Sumatra's Westkust).

BIJ HET ROOMSCH-KATHOLIEK WEESHUIS-BESTUUR TE SAMARANG.

Ontslagen:

Eervol, wegens vertrek, als lid en thesaurier, C. F. Sloot, onder dankbetuiging voor de door hem als zoodanig bewezen diensten.

Benoemd:

Tot lid en thesaurier, C. B. Versteegh, landhuurder in de residentie Samarang.

Schutterijen, enz.

BIJ DE SCHUTTERIJ TE SAMARANG.

Ontslagen:

Op verzoek, eervol, wegens vertrek, de tweede luitenant-adjudant J. P. Jeltes.

Bevorderd:

Tot eersten luitenant, de tweede luitenant A. F. Lens.

Benoemd:

Tot eersten luitenant-auditeur, de eerste luitenant mr. A. Lens, van het korps.

Tot tweede luitenants, de eervol ontslagen adjunct paardenarts G. L. Reedijk en de sergeant-majoor P. Schallig.

BIJ DE SCHUTTERIJ TE SOERABAIJA.

Ontslagen:

Op verzoek, eervol, wegens vertrek, de tweede luitenant J. J. van Schreven.

Benoemd:

Tot tweeden luitenant, de sergeant L. X. F. Perret, van het korps.

Militair Departement.

Ontslagen:

Eervol, uit Zr. Ms. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de eerste luitenant-kwartiermeester K. C. L. Gallas.

Op verzoek, eervol, als plaatselijk adjudant te Willem I, de eerste luitenant der infanterie P. J. van Loo.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den kapitein der infanterie L. C. Eras.

Een tweejarig verlof naar Nederland, aan den kapitein der infanterie H. F. Thissen.

Gesteld:

Op non-activiteit, als zijnde voor alsnog overcompleet in zijnen rang bij zijn wapen, de kapitein der genie en sappeurs J. P. Ermeling.

Op non-activiteit, wegens tijdelijke ligchamelijke ongeschiktheid voor de active dienst, de tweede luitenant der infanterie A. J. E. van Dugteren.

Benoemd:

Tot plaatselijk adjudant te Willem I, de eerste luitenant J. P. C. van Eijsden, van het 2de bataillon infanterie; met bepaling, dat hij als zoodanig bij zijn wapen zal worden gevoerd à la suite.

BIJ DE MILITAIRE ADMINISTRATIE.

Bevorderd:

Tot kapiteins-kwartiermeester, de adjunct-intendanten H. de Haas en H. A. L. van Kessel.

Tot eerste luitenants-kwartiermeester de adspirant intendanten M. van den Bergh, F. D. L. K. L. Mugge en C. V. Z. Vissers.

Benoemd:

Tot tweede luitenants kwartiermeester, de fouriers P. A. Soetens en W. Horsch, en de sergeant M. Lafontaine, allen van het wapen der infanterie.

ADVERTENTIEN.

POSTKANTOOR.

De Inspecteur der Posterijen in N. I. brengt ter kennis van belanghebbenden, dat brievenpakketten zullen worden gesloten, ter verzending:

a. per stoomer, in verbinding met de overlandmail-dienst van de Messageries Impériales de France,

op Vrijdag, den 29sten dezer,

des avonds ten 8 ure.

b. per stoomer, in verbinding met de dienst van de P. & O. Steam Navigation Company,

op Zaturdag, den 30sten dezer,

des avonds ten 8 ure.

De brievenverzending, door middel van beide deze diensten, geschiedt gelijkerwijze en onder dezelfde voorwaarden naar Europa, Amerika, Britsch-Indie, Kaap de Goede Hoop, Australië, China, Japan, enz., enz.,- doch alléén met die sub *b.* naar Banka, Palembang en Riouw.

Eindelijk worden de per post bezorgde brieven voortaan steeds per eerstvolgende gelegenheid verzonden, met uitzondering van die, waarop uitdrukkelijk eene andere mogt zijn aangewezen.

Huis-Collecte

ten behoeve van de diakonie-armen der Evangelische gemeente te Batavia.

Op Maandag den 25sten April, om de west, buiten de stad, vierde gedeelte, bevattende Tana-Abang tot aan het Kerkhof en den Gang-Scott, de heer J. Schoonderbeek.

Op Dingsdag den 26sten April, om de west, buiten de stad, derde gedeelte, bevattende het Koningsplein en Gang-Polones, de heer mr. G. G. van Harencarspel.

Op Donderdag den 28sten April, om de oost, buiten de stad, zevende gedeelte, bevattende Jacatra, Goenong-Sahari, den Gang-Kamaijoran en den Gang-Kadiman, de heer H. F. Hanibals.

Op Zaturdag den 29sten April, om de oost, buiten de stad, achtste gedeelte, bevattende Bazaar-Baroe en Weltevreden tot aan het Hospitaal en Bazaar-Senin, de heer D. C. de Bruin.

Het Collegie van Diakenen der Evangelische Gemeente te Batavia,

W. SUERMONDT Wz., *Praeses.*

Ter ordonnancie van hetzelve:

J. SCHOONDERBEEK, *Scriba.*

De rekeningen van pakhuis-huur voor alhier geëntreposeerde goederen, over het 1ste kwartaal 1864, ten kantore van den Ontvanger der Inkomende en Uitgaande Regten ter ontvangst gereed liggende, zoo worden belanghebbenden verzocht dezelven vóór ultimo dezer te voldoen, ter vermijding van de poenaliteiten, welke voor nalatigen daaromtrent bij de wet zijn vastgesteld.

Vertrekkende Personen.

W. de Joode.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

NEDERLAND.

STATEN-GENERAAL.—TWEEDE KAMER.
Regeling van het onderwijs van Rijkswege in Indische taal-. land- en volkenkunde.

Dit wets-ontwerp heeft bij het onderzoek in de afdeelingen der kamer o. a. tot de navolgende beschouwingen en bedenkingen aanleiding gegeven.

§ 1. Het gronddenkbeeld van de regering, om eene nieuwe instelling voor het onderwijs in Indische taal-, land- en volkenkunde te stichten en dat onderwijs door den wetgever te doen regelen, vond algemeen bijval.

Daarentegen zag een groot aantal leden zich niet weinig te leur gesteld door het wets-ontwerp zelf. Na al hetgeen er sinds jaren over het Indisch onderwijs aan de Delftsche akademie en over het radicaal-stelsel voor Indische ambtenaren gezegd en geschreven was en na de beloften nog laatstelijk in de troonrede gedaan, had men, naar 't oordeel dezer leden, wel het regt gansch iets anders van de regering te verwachten dan hetgeen nu aan de kamer werd voorgelegd. Volledige regeling van de wijze waarop voortaan, na de opheffing van het Indisch onderwijs aan de Delftsche akademie, de toekomstige ambtenaren tot de dienst voor Indie bekwaamd zouden worden; duidelijke bepaling zoowel van de voorwaarden hunner benoembaarheid, als van de voorwaarden van toelating tot de inrigting zelve; aanwijzing van de plaats en naauwkeurige omschrijving van den aard dier inrigting; en van de strekking en den gang van het onderwijs; stellige bepaling alzoo omtrent admissie- en eindexamens, het karakter van het onderwijs, den leercursus, het ambtenaarsradicaal,—dit alles had men verwacht in het wets-ontwerp opgenomen te zullen zien. Maar nagenoeg niets van dat alles wordt in het ontwerp aangetroffen. Dat er eene gelegenheid zal worden geopend om meer bijzondere kennis van Nederlandsch-Indie te verkrijgen, is het eenige wat men te weten komt; maar de wijze hoe die kennis zal worden verkregen, blijft ten eenenmale in het duister. Men verneemt dat de oude staat van zaken zal ophouden; maar hoe de nieuwe toestand zal worden geregeld, blijft onbekend.

De leden, door wie deze meeningen werden te kennen gegeven, noemden het wets-ontwerp dan ook ten hoogste onvolledig en zeer weinig overdacht.

Met dit hoogst ongunstig oordeel konden vele andere leden zich geenszins vereenigen. Integendeel verdiende het ontwerp, behoudens enkele aanmerkingen van bijzonderen aard, naar hun gevoelen bepaalde goedkeuring. Men ging — zeiden zij — van een geheel verkeerd standpunt uit, wanneer men deze wet als eene regeling van het thans bestaande Indisch onderwijs, en derhalve als eene regeling van de wijze beschouwde, waarop toekomstige ambtenaren voor de Indische dienst bekwaam zouden worden, of ook van de voorwaarden hunner benoembaarheid. De wetsvoordragt bedoelt blijkbaar gansch iets anders; hare strekking is geheel van dergelijke regeling onderscheiden en behoort daarvan ook naauwkeurig onderscheiden te blijven. De regering wenscht te regt door deze wet iets geheel nieuws in 't leven te roepen: eene instelling die tot heden niet bestond en aan welke steeds meer en meer behoefte werd gevoeld; eene instelling namelijk voor Indisch onderwijs, voor de beoefening van koloniale wetenschap in meest ruimen en algemeenen zin, toegankelijk voor allen die met de beginselen dier wetenschap, met de gronden der Indische taal-, land- en volkenkunde, de beginselen van het publiek regt en het stelsel van bestuur in Nederlandsch Indie en van 't geen daarmede zamenhangt, zich wenschen bekend te maken, hetzij dan toekomstige Indische ambtenaren of ook allen die kennis van de koloniale toestanden als een noodzakelijk deel hunner opleiding beschouwen, en tot het verwerven dier kennis tot dusver de gelegenheid misten. Zeer onjuist nu ware het geweest, aan de regeling eener zoodanige, geheel algemeene inrigting, bijzondere bepalingen vast te hechten omtrent de opleiding van den toekomstigen Indischen ambtenaar en de voorwaarden zijner benoembaarheid; een onderwerp, schoon in naauw verband staande tot dat der tegenwoordige wet, toch in aard en wezen daarvan bepaaldelijk onderscheiden. En dat de regering het daarvan onderscheiden wil houden, is niet bloot van theoretisch, maar wel degelijk van praktisch belang. Het groote nadeel van het tegenwoordig Indisch onderwijs, zoo als het nu nog aan de Delftsche akademie gegeven wordt, zijne onbruikbaarheid voor alle anderen dan toekomstige Indische ambtenaren, zijne gebrekkigheid ook zelfs voor dezen, is juist daarin gelegen, dat het onafscheidelijk met de opleiding dier ambtenaren wordt verbonden. Daardoor verkrijgt het noodwendig eene eenzijdige en schoolsche rigting, waarbij uitsluitend op de onmiddelijke vereischten van den Indischen ambtenaar wordt gelet; het ontaardt in een afrigtingsonderwijs, houdt op een degelijk en wetenschappelijk, een algemeen bruikbaar onderwijs te zijn. De gelegenheid is, door de veranderde bestemming der Delftsche school ten gevolge van de wet op het middelbaar onderwijs, nu tot verbetering van dien toestand opengesteld, en de regering doet wèl, die gelegenheid aan te grijpen; maar de regering zou haar doel geheel missen en den gebrekkigen staat van zaken slechts blijven bestendigen en eenvoudig verplaatsen, wanneer zij, door ééne en dezelfde wet dienstbaar te maken aan de regeling van de opleiding tot Indisch ambtenaar en aan die van het onderwijs in koloniale wetenschap, deze laatste weder van gene afhankelijk bleef stellen.

De vraag of het ontwerp, ook al bleef de benoembaarheid tot Indisch ambtenaar te regt tot nadere regeling voorbehouden, niettemin nog onvolledig ware te noemen, moest naar het boven reeds medegedeelde gevoelen dier leden, die het ontwerp in allen deele ongunstig beoordeelden, in bevestigenden zin worden beantwoord.

§ 2. Over den aard van het onderwijs in Indische taal, land- en volkenkunde, zoo als het bij deze wet dan op zich zelf en afgescheiden van de kwestie omtrent de opleiding en benoembaarheid tot ambtenaar zou geregeld worden, openbaarde zich mede niet weinig verschil van gevoelen. Van den eenen kant werd ondersteld, dat het thans bedoelde onderwijs voornamelijk, zoo al niet uitsluitend, aan de vorming van toekomstige ambtenaren zou worden dienstbaar gemaakt. Van den anderen kant echter verklaarde men zich bepaald tegen dergelijke, de juiste bedoelingen der regering weêrsprekende opvatting, omdat daardoor het onderwijs, zooals het door de regering te regt was begrepen, zijn eigenaardig algemeen karakter van onderwijs in koloniale wetenschap verliezen en op nieuw in een bloot afrigtingsonderwijs ontaarden zou.

§ 3. Goedkeuring verdiende, naar veler oordeel, het wetsontwerp ook dáárom niet, omdat het, afgezien zelfs van het gemis aan bepalingen omtrent ambtenaarsradicaal, nog hoogst onvolledig met opzigt tot de inrigting zelve van het onderwijs en van de daartoe strekkende instellingen bleef. Daarentegen werd opgemerkt, dat de memorie van toelichting toch ook verschillende soort van leerlingen onderstelt, daar zij, wel eenigzins zonderling het is waar, ook een deel nemen aan het onderwijs dezer inrigting vóór het bezoek der polytechnische school mogelijk acht.

Bij al dit verschil van gevoelen ook over de bijzondere punten van regeling, heerschte intusschen bij al de afdeelingen de meeste eenstemmigheid omtrent het gemis van ééne belangrijke bepaling in de wet; de aanwijzing namelijk der plaats waar de inrigting voor Indisch onderwijs zal gevestigd worden. Dien zetel wenschte men algemeen in de wet, en niet enkel bij wege van onderstelling in de memorie van toelichting genoemd te zien, omdat juist het eigenaardig karakter van het onderwijs voor een groot deel van de plaats der vestiging afhankelijk is te achten. Doch over de plaats zelve, waar dan de inrigting behoorde gevestigd te worden, ontstond op nieuw een strijd van meeningen.

§ 4. Velen, wel is waar, vereenigden zich met het denkbeeld der regering, dat de nieuw op te rigten instelling uit den aard van het onderwijs dáár te huis behoort, waar tevens eene hoogeschool is gevestigd; maar andere leden bestreden ook dit denkbeeld. Uitgaande van het meer beperkt begrip, dat eene kweekschool van ambtenaren behoorde te worden opgerigt, meenden enkelen dat de inrigting te Delft, schoon dan onder andere vormen, moest blijven voortbestaan en met de polytechnische school verbonden worden.

Daartegen werd aangevoerd, dat toch ook nu het onderwijs te Delft niet zoo bijzonder praktisch was te noemen; en bovendien, dat niets de openstelling verhindert van eene klasse voor meer beperkt praktisch onderwijs in Indische taal-, land- en volkenkunde, te Delft en in een of meer onzer handelssteden. In die klassen dan zouden én de toekomstige handelaren en industrielen én ook die Indische ambtenaren, voor wie een meer beperkt Indisch onderwijs voldoende was, de noodige kennis gereedelijk kunnen verwerven, terwijl dan de instelling in de akademiestad meer bepaald zou bestemd blijven voor hen die meer uitgebreide en wetenschappelijke opleiding behoefden, en tevens zou kunnen strekken tot vorming van toekomstige leeraren aan de bedoelde klassen der hoogere burgerscholen. Maar in geen geval mogt dat meer beperkte onderwijs met het thans bedoelde, veel meer omvattende worden verward.

§ 5. Als een afzonderlijk punt van beraadslaging kan de vraag omtrent de voorwaarden van benoembaarheid tot Indische ambten worden beschouwd. Gelijk reeds vermeld is, werd hier drieërlei gevoelen verdedigd: de bepaling dier voorwaarden in deze wet; hare regeling bij eene nadere; en de volkomene vrijheid der regering om de zaak bij besluit af te doen. Het laatste om de bij § 1 reeds ontwikkelde redenen: omdat wettelijke vaststelling van de voorwaarden, onder welke de regering alleen het regt zou hebben hare ambtenaren voor Indie te kiezen en te benoemen, inderdaad wel den schijn zou verkrijgen van eene parodie op de regeling van koloniale zaken bij de wet. Maar zoo zeer van deze zijde dan ook alle wettelijke regeling van de voorwaarden van benoembaarheid werd afgekeurd, zoo zeer werd er ook aangedrongen op eene spoedige en ondubbelzinnige verklaring van de regering omtrent de wijze waarop zij voornemens was de benoeming van ambtenaren tot de Indische dienst voor het vervolg in te rigten; en, mogt de volledige bekendmaking der daaromtrent vast te stellen verordening voor 't oogenblik al eenig bezwaar opleveren, in hoofdzaak, meende men, zou de minister van kolonien waarschijnlijk wel aan de kamer kunnen mededeelen, welke bepaalde vereischten, naar zijn oordeel, aan den toekomstigen Indischen ambtenaar behoorden gesteld te worden, en op welke wijze van het voldoen aan die vereischten zou behooren te blijken. Door dergelijke mededeeling zou ook aan een hoofdbezwaar dergenen te gemoet worden gekomen, die het voorliggend wets-ontwerp nog te onvolledig achtten, omdat het den aard van het onderwijs met het oog op de benoembaarheid tot Indisch ambtenaar niet duidelijk genoeg aanwijst.

Over de zaak zelve, de vereischten van den toekomstigen ambtenaar, afgezien van de wijze van regeling, ontstond voor 't overige weinig of geen verschil van gevoelen.

Rapporteurs de heeren Blom, Mijer, Gevers Deynoot, van Limburg Brouwer en Kappeyne van de Coppello.

— Door Z. M. is, bij besluit van den 23sten dezer, eene wijziging gebragt in de zamenstelling van het corps pontonniers, dat zal bestaan uit den staf, 1 veld-compagnie en 1 depôt-compagnie, geformeerd als volgt: *de Staf*: Een majoor of luitenant-kolonel, kommandant van het bruggewezen. Een 1e luitenant-adjudant voor het materieel. Een 1e luitenant-kwartierm. Een officier van gezondheid der 2e klasse. Een adjudant-onderofficier. Een schrijver. 1e. *of veld-compagnie*: (tot de bediening van eenen bespannen en vlottenden trein). Een kapitein, twee 1e. luit., een 2e. luit., een serg.-majoor., tien serg., een fourier, tien korporaals, twee hoorn blazers, een wagenmaker, een timmerman, een smid, 50 pontonniers (vrijwilligers), waarvan 20 van de 1e. en 30 van de 2e. klasse, 130 miliciens, pontonniers der 2e. kl. 2°, *of Depôt-Kompagnie.* Tot schipbruggen en tot aanvulling. Een kapt., een 1e. luit., twee 2e. luits., een sergeant-majoor, vijf sergeanten, twee hoornblazers, een wagenmaker, een timmerman, een smid, 40 pontonniers (vrijwilligers), waarvan 20 van de 1e. en 20 van de 2e. klasse, 50 miliciens, pontonniers der 2e. klasse.

— Omtrent den op den 20 Februarij ll te Breda overleden gepensioneerden kolonel der Oost.-Ind. infanterie Sollewijn, wordt thans het volgende tevens medegedeel:

De heer Bern. Sollewijn werd te St. Nicolaas geboren den 13 Januarij 1785.

Op 17jarigen leeftijd trad hij bij de infanterie in dienst als vrijwilliger; was in 1805 tegenwoordig bij den slag van Austerlitz, alwaar hij zijne eerste wonde, en in 1809, vóór de vesting Raab in Hongarije, alwaar hij zijne tweede wonde bekwam. Na zijne herstelling nam hij deel aan den slag bij Wagram. In 1810 ging hij als onderofficier der infanterie, op zijn eigen verzoek, over als eenvoudig grenadier bij de keizerlijke garde, om als zoodanig deel te kunnen nemen aan den veldtogt naar Rusland. In Februarij 1813 werd hij ter belooning zijner dapperheid benoemd tot 2den luitenant, en den 1sten November van hetzelfde jaar reeds bevorderd tot 1sten luit.

Bij Breslau werd Sollewijn ten derden male gewond en op het slagveld van Kortrijk schonk hem de luit-gen. Maison, om zijn manmoedig gedrag, de kapiteins-epauletten, welke bevordering echter den dapperen krijgsman niet mogt baten, doordien de keizer die benoeming niet konde bekrachtigen.

Na de abdicatie des keizers in 't vaderland teruggekeerd, werd hij eerst den 9 Julij 1815, onder de vanen van Oranje, definitivelijk tot kapitein aangesteld. In 1819 ging Sollewijn over tot het O. I. leger, werd in 1825 bevorderd tot majoor en bleef, behalve een tusschentijds verlof tot herstel van gezondheid, in Indie tot 1846, als wanneer hij op 60jarigen leeftijd in 't vaderland de eervolle rust ging genieten, waarop zijn bewogen krijgsmansleven zoo ruimschoots aanspraak had.

Gedurende zijn verblijf in Indie onderscheidde zich Sollewijn steeds met den meesten roem.

Onder den generaal-majoor van Geen nam hij deel aan de vermaarde expeditie op Celebes. In 1825 kommandeerde hij de expeditie op Borneo en keerde daarop naar Java terug, om van 1825 tot 1830 in de vorstenlanden van Java, gedurende den grooten oorlog tegen Diepo Negoro, zich altijd roemrijk te onderscheiden, en de overwinning meermalen door zijn bloed te bezegelen. Zoo werd hij den 12 Nov. 1825 bij Bedogo gewond, en bekwam hij later op 26 Augustus 1826, bij het gevecht van de Lango, eene ernstige wonde, naardien een geweerkogel, tusschen de beide oogen indrong en hem het regter oog geheel wegnam. Naauwelijks hersteld vertrok hij in 1827 weder naar het tooneel des oorlogs en nam op nieuw het kommando der 1e mobile kolonne op zich.

In 1830 had de gevangenneming des keizers van Soerakarta door Sollewijn's beleid plaats, over welke gevaarvolle onderneming de gouverneur-generaal van Indie hem, bij kabinetschrijven, zijne bijzondere tevredenheid betuigde.

Sollewijn was gedecoreerd met de Militaire Willemsorde, eerst der 4de en daarna der 3de klasse. Bovendien versierden de St. Helena- en Java-medailles zijne edele borst.

FRANKRIJK.

(*Particuliere Correspondentie van den Java-Bode*).

PARIJS, 10 *Maart* 1864.

Is de maand Februarij slecht geëindigd, het begin van de maand Maart is niet beter. Men kan zelfs zeggen, zonder zich aan overdrijving schuldig te maken, dat men van kwaad tot erger gekomen is, en dat wij van den wal in de sloot zijn geraakt. De laatste week der vorige maand liet ons nog een straal van hoop, hoe zwak dan ook, behouden. Men wist, met hoe veel ijver het kabinet van St. James alles aanwendde, om in de conferentie *ad hoc* de onderteekenaars van het verdrag van 1852 te vereenigen. De Oostenrijkers en Pruissen hadden wel reeds voor dit tijdstip een punt van Jutland, dus van het eigenlijke Denemarken, vermeesterd, maar zoowel te Weenen, als te Berlijn, beantwoordde men de reclamaties van den Engelschen ambassadeur met betuigingen, die ten doel hadden om te bewijzen, dat deze militaire inval veroorzaakt was door voorbijgaande oorzaken, en strategetische noodzakelijkheid. Wat medewerkte om de verklaring der twee groote Duitsche mogendheden, als goed gemeend op te nemen, was, dat zij het eerst toegestemd hadden, om de conferentie bijtewonen, onder de eenige reserve, dat zij daarom er niet van afzagen, om door kracht van wapenen Duppel en het eiland Alsen aan de Denen te ontnemen. Het is waar, koning Christiaan hield zich doof, en de Duitsche bondsvergadering was inschikkelijk gestemd. Maar deze opposanten hadden met een te sterke partij te doen, dan dat hun tegenstand van langen duur zoude hebben kunnen zijn. Wat Frankrijk aangaat, uit de mededeelingen door Lord Cowley aan lord Russell gegeven, bleek, dat het kabinet der Tuilerien, hoewel betreurende, dat de houding van Engeland de bijeenkomst van een algemeen congres verhinderd had, alle gekwetste eigenliefde zoude ter zijde stellen, en gaarne deel zoude nemen aan conferentien, die het behoud van den vrede ten doel hadden.

Zoo kreeg men gedurende acht dagen aanleiding tot hoop, en tegenstrijdige berigten. *L'entente cordiale*, algemeen en zonder uitzondering, werd 's morgens betwijfeld, 's avonds was zij zeker, omden volgenden dag weder onzeker te worden. *De journalisten bewandelden de paden der Buitenlandsche Staatkunde met meer bezorgdheid, dan de clowns over eijeren loopen. De zinsneden,*

onder den indruk van die hooge bezorgheid gebezigd, waren onduidelijk, en geschikt om verscheiden denkbeelden te gelijk uit te drukken.

Even als het *quos ego* van Neptunus het oproer der onstuimige baren stilde, heeft een proclamatie van den keizer van Oostenrijk een einde aan de ebbe en vloed der tegenstrijdige berigten gemaakt, en de waarheid heeft eindelijk alle oogen verlicht. Franz-Josef is tot de overleveringen van het huis van Habsburg, voor een korten tijd verlaten, teruggekeerd en heeft het oostenrijksch Polen, Krakau en Gallicie namelijk, in staat van beleg verklaard. De uiteenzetting der beweegredenen tot dezen strengen maatregel is vol beteekenis. Er wordt in gezegd, dat de revolutie aan alle kanten het hoofd opsteekt, en dat een nieuwe kruistogt van de partij der orde noodzakelijk geworden is. De onruststokers in russisch Polen zijn in Gallicie doorgedrongen, en staan in betrekking met de ontevredenen in Hongarije en Italianen. Het is noodzakelijk die onheilbrouwers tot hun pligt te brengen, en de handschoen, die zij de monarchen bij de gratie Gods in het gezigt hebben geworpen, heeft Franz-Josef opgeraapt.

Daar deze maatregel genomen is, na talrijke onderhandelingen tusschen Weenen, Berlijn en Petersburg, daar zij gelijktijdig is met de vraag door de Oostenrijkers en Pruissen aan den duitschen Bond gedaan om het bevel der bondstroepen, in Holstein gebezigd, aan den maarschalk van Wrangel te geven, daar eindelijk — en dit laatste is niet het minst belangrijke — Rusland zich verbonden heeft door zijne troepen de poolsch-pruissische grenzen te bewaken, *daar de soldaten van koning Wilhelm elders gebezigd werden*, heeft men, naar mijn wijze van zien, niet zonder reden, hieruit besloten, dat de drie mogendheden, gezamenlijke deelers van Polen in 1772, het onderling eens geworden waren.

De engelsche, evenmin als de fransche bladen hebben de belangrijke beteekenis van het in staat van beleg stellen van Gallicie voorbij gezien. De *Morning Post*, de *Times*, de *Globe*, de *Siècle*, de *Opinion nationale* hebben alle, uit hun bijzonder standpunt, de wederopstanding van het heilig verbond er in gezien, of om juister te spreken van de triple alliance, welke sedert de bijeenkomst in Warschau, dus sedert vier jaren in een staat van wording is. Wolven leven met wolven, schelmen met schelmen, en, indien het natuurlijk is, dat het demokratische Frankrijk in overeenstemming met het liberale Engeland handelt, is het zeer eenvoudig, dat de Czar, koning Wilhelm en keizer Franz-Josef met elkander in groote intimiteit leven. Er zijn noodlottige aantrekkingspunten. Gelijken zoeken gelijken; of soort bij soort, zegt het spreekwoord, dat in alle talen bestaat. Te vergeefs willen diepzinnige staatkundigen het stelsel der natuurlijke verbindtenissen verhinderen. De uiteinden der balans mogen eenigen tijd heen en weder wiegelen, het evenwigt zal weldra hersteld zijn.

Het heilig verbond! Dit is een belangrijk woord, maar het is naar mijn zin, want het zegt duidelijk en klaar, wat het beteekent. Het heilig verbond is een coalitie tegen al de denkbeelden van vrijheid, gelijkheid en broederschap, die sedert 1789 zich een weg door de wereld gebaand hebben; het is aan de eene zijde Oostenrijk, beproevende den tijd van Karel V te hernieuwen, de Czar, trachtende zich tot Peter de groote te verheffen, en koning Wilhelm in de voetstappen van den heer von Bismarck tredende; — aan de andere zijde het trillende Italie, Polen even als Lazarus uit het graf verrijzende, Hongarije de vlag, sedert 1848 verborgen, weder ontrollende.

De Oostenrijkers hebben hunne lijnen voor Duppel voltooid, en men verwacht binnen acht dagen een algemeenen aanval. Maar deze voorbereidselen, verre van den ijver der Denen te bekoelen, strekken slechts om dien meer en meer op te wekken. Er hebben verkiezingen voor den rijksraad plaats gehad, al de gekozen afgevaardigden behooren tot de oorlogspartij. Hun eerste verrigting is geweest, het opstellen van een manifest, waarin zij verklaren, dat sedert de vijandelijkheden begonnen zijn, de eer van Denemarken alle concessies verbiedt. De geheele Deensche schutterij heeft bevel ontvangen zich gereed te maken, om mobiel verklaard te worden.

Het bulletin uit het noorden is niet geruststellend, laat ons zien wat het bulletin uit het zuiden vermeldt. Aan die zijde zijn de dagbladen vervuld met opsommingen van artillerie, al hunne kolommen worden ingenomen door een aanhoudende opnoeming van troepen en kanonnen, die zich aan deze en gene zijde der Mincio legeren. Het oostenrijksche leger is tot 180000 man gebragt. De aartshertog Leopold gaat de vestingen van Tyrol inspecteren. Het is waar, dat de Oostenrijkers verklaren, dat dit slechts verdedigingsmaatregelen zijn, veroorzaakt door de militaire schikkingen door Italie gemaakt, maar daar de Italianen van hunne zijde dezelfde beweegredenen aanvoeren, kan men het oogenblik te gemoet zien, waarop menschen zoo geneigd om zich goed te verdedigen, weldra elkander ook wel zullen aanvallen. En hoe zou het anders zijn? Wanneer menschen geschapen om als vrienden met elkander te leven zich bij het haar grijpen en slagen uitdeelen, waarom zouden Italianen en Oostenrijkers niet vechten, wanneer Fransche soldaten in de straten van Rome met pauselijke soldaten vechten? Want de eeuwige stad is den tweeden van deze maand het tooneel geweest van een strijd tusschen de Franschen en de Pauselijken, welke in belangrijkheid allen overtreft, waarvan ik u tot heden berigt gegeven heb. Ziehier het gebeurde: Sedert eenige maanden bootsten de pauselijke jagers, telkens als zij Fransche soldaten tegenkwamen, het hanengekraai na, hetwelk zonder twijfel een groote beleediging is, want er waren verscheiden duels en een ontelbare menigte kloppartijen uit ontstaan. Den 2 Maart ontmoette een pauselijke patrouille soldaten van het 85ste reg. Het befaamde hanengekraai werd aangeheven, en weldra wierpen zich meer dan vijfhonderd pauselijke soldaten en even zoo veel fransche, die door het geschreeuw toegeloopen waren, op elkander. Men sloeg met vuisten, men wierp met steenen, ja zelfs de bajonet werd gebruikt. Te vergeefs stelde zich de generaal Papelin vóór die mannen, te vergeefs deed de generaal de Montobello, gevolgd door zijn staf, een krachtig beroep op de krijgstucht, anders alvermogend in het fransche leger. Niets kon de strijdenden doen ophouden, dan de komst van een geheel regiment op het strijdperk. Deze gebeurtenis, waarvan men de belangrijkheid niet overdrijven moet, kan evenwel een nieuw bewijs geven, dat de Franschen te Rome blijvende, te gelijker tijd de Pauselijken, die zij beschermen, en de Italianen, die zij op een afstand houden, tegen zich krijgen. Het is voor iedereen tijd een einde aan dezen tweeslachtigen toestand te maken.

* Het gerucht van den dood des pausen had sedert eenigen tijd eenig geloof gekregen.

Dit gerucht, even als zoo veel anderen, was geheel onwaar. Zijne heiligheid Pius IX is niet zieker van daag dan gisteren, behalve dat hij iederen dag wat ouder wordt, en dit is eene ziekte, die zelden verdwijnt. Mogelijk zult gij met belangstelling vernemen, dat Rusland en Oostenrijk van het Vatikaan een bepaalde afkeuring van den poolschen opstand gevraagd hebben. De paus heeft bepaald geweigerd.

De overige tijdingen van Italie zijn zonder beteekenis; van Sicilie tot aan de Mincio, spreekt men slechts over de beweging der troepen.

Een depeche uit St. Petersburg geeft ons den verkorten inhoud van een ukase, tot regeling van den toestand der poolsche boeren. Getrouw aan een taktiek, die vóór 1859 Oostenrijk gelukt was in de venetiaansche provincies, tracht het russisch goevernement een afgrond te graven tusschen de burgers en de boeren. Volgens de nieuwe wet zullen deze laatste tegen een grondbelasting eigenaars worden der landen, waarvan zij thans vruchtgebruikers zijn. Zij zullen niet meer onderworpen zijn aan het regtsgebied der eigenaars, en zullen landelijke vergaderingen van kiezers vormen. De nieuwe ukase moet zeer gunstig voor de poolsche boeren zijn, en zoude ze misschien afhouden, om aan den opstand deel te nemen, indien de boeren, niet even goed als de burgers en edelen wisten, hoeveel men rekenen kan op de beloften van hem, die te Petersburg regeert.

Spanje heeft eene ministeriele krisis gehad, en de heer Mon is president van den raad geworden. Het nieuwe kabinet, van behoudend conservative kleur, is vrij goed ontvangen door het publiek, en vooral door de madridsche pers. Men belooft de geheele herstelling der constitutie van 1845, dus een uitbreiding der constitutionele vrijheden. Mijn correspondent berigt mij, dat men veel verwachting heeft van den minister van Binnenlandsche Zaken, den heer Canovas del Castille, nog zeer jong, die reeds veel roem behaald heeft als journalist en als redenaar. Het is te hopen, dat dit ministerie wat langer dure, dan de vorige, welke, met uitzondering van het kabinet door O'Donnel gepresideerd, gemiddeld slechts zes maanden geleefd hebben. Moge het ministerie Mon, als het liberaal is, de duurzaamheid van dat van Palmerston hebben.

Nu, dit is ten minste een gelukkig eerste minister, dien niets schokt, en die de ruwste aanvallen weerstaat met een glimlach. Sedert veertien dagen hebben de Torys twintigmaal beproefd hem te onttroonen, zonder er in te kunnen slagen. Lord Derby en Disraëli winnen grond, en dezer dagen heeft het ministerie, bij een amandement, hetwelk ten doel had de verschillende corpsen der *Yeomanry* op te roepen, slechts met eene stem de meerderheid behouden. De oorzaak is, dat de buitenlandsche staatkunde het tegenwoordig kabinet zeer in aanzien heeft verminderd. Ik zal u een voorbeeld geven. Gij weet, hoe veel sympathie voor Denemarken het kabinet van St. James ten toon spreidt, eene sympathie, waarmede het engelsche volk instemt. Evenwel op den eisch van het duitsche goevernement, heeft men belet, dat het gepantserd fregat, *Rolf-Krake*, op de werven der Clyde gebouwd voor rekening van het deensche goevernement, uitzeilde.

Een interpellatie van den heer Roebuck, in het huis der gemeente, zal met wortel en tak een misbruik uitroeijen, dat sinds eenige jaren bij de policie bestaan heeft. Particulieren hebben ten hunnen voordeele gebruik weten te maken van de berigten, welke de constabels omtrent verschillende personen inwinnen. De agenten, die hierin een bewijs van zeldzame omkooping gaven, zagen niet in, dat zij verkeerd handelden, door de hand te leenen aan deze particuliere bespieding! Sir George Grey heeft plegtig beloofd de hernieuwing van diergelijke dwalingen te beletten.

De koning der Belgen is bij zijne aankomst te Londen door den prins van Wallis opgewacht, en heeft zich naar Windsor begeven, waar hij door de koningin en prinses Helena ontvangen is. De gezondheid der koningin blijft wankelend, en het gerucht harer abdicatie wordt weder verspreid. Volgens een los gerucht zoude de koningin na den doop van den zoon van den prins van Wallis de kroon nederleggen. Die doop zal plaats hebben donderdag om een uur in de kapel van het paleis van Buckingham, in tegenwoordigheid van de koningin, van den koning der Belgen, van de hertogin en de prinses Maria van Cambridge, en van de groot-hertogin van Mecklenburg. De ernstige duitsch- deensche gebeurtenissen zullen zonder twijfel de koningin van Denemarken beletten bij den doop van haren kleinzoon tegenwoordig te zijn. Deze plegtigheid zal met groote pracht gevierd worden. Het geheele corps diplomatiek is ter bijwoning uitgenoodigd.

De voorloopige bemoeijingen met de verkiezingen hebben de Parijzenaars belet die oplettendheid aan de komst des aartshertogs te wijden, welke zij altijd aan vreemde vorsten en zeldzame dieren verleenen. Op den 20sten en 21sten Maart zullen de kiezers van de 5de en 1ste wijk van Parijs in de vervanging van de heeren Havin en Jules Favre moeten voorzien. De bestuurders der dagbladen en de afgevaardigden van de oppositie hebben om persoonlijke redenen besloten geen kandidatuur te ondersteunen, daar het goevernement van zijne zijde geneigd is geen kandidaat voor te stellen. Deze onthouding van leiding, vergunt ieder bijzonder persoon zich aan te bieden, en hiervan is gebruikt gemaakt. In de vijfde wijk bieden zich aan de heer Garnier Pagés, oud minister van financien onder de republiek, een eerlijk man, doch van weinig beteekenis. De heer Fréderic Morin, een belangrijk demokratisch schrijver, en die bij de laatste verkiezingen te Lyon niet geslaagd is door de listige handelingen der administratie. De heer Roluin, graveur, ondersteund door de ultra-demokraten. De heer Jules Allix, zonder twijfel een dweeper.

In de eerste wijk moet men noemen den heer Carnot, oud-collega van Garnier Pagés. De heer Laboulaye van het instituut, die voor den heer Thiers zich bij de verkiezingen van 1863 terugtrok. Ferdinand de Latteyrie, enz. Wat de echte onthouders aangaat, zij, die het als een misdaad beschouwen om het billet in de vaas te werpen, zullen ditmaal weinig talrijk zijn, in weerwil der pogingen van den heer Proudhon, den hoogepriester der onthouding. De heeren Carnot en Garnier Pagés hebben de meeste kans, om de meerderheid te verwerven.

Melden wij nog, dat men verhaalt, alsdat keizer Napoleon III bereid is een naauw verbond met Engeland te sluiten, indien het ministerie Palmerston door een tory ministerie vervangen werd.

De aartshertog en de aartshertogin Maximiliaan zijn van Brussel te Parijs aangekomen, Zaturdag, 25, om 4 uur. De admiraal Jurien de la Gravière en Mevrouw de gravin de la Poëze waren door Napoleon III de toekomstige Soevereinen van Mexiko te gemoet gezonden. Op denzelfden avond der aankomst begaven zich de aartshertog en de aartshertogin, die veel smaak in uitspanningen schijnen te hebben, naar den schouwburg *le gymnase*, in gezelschap van prins Napoleon en prinses Clotilde. Men gaf een nieuw stuk, *l'Ami des Femmes*, van Alexandre Dumas, fils. Zondag is er groote receptie ten hove. De aartshertog en de aartshertogin blijven slechts vijf dagen te Parijs, daar zij verpligt zijn naar Engeland te gaan, ten eerste om afscheid te nemen van den koning der Belgen, die de vader van de aartshertogin is, en verder om een bezoek af te leggen bij de koningin van Engeland. Van Londen begeven zij zich naar Miramar, waar zij de aankomst der tweede Mexikaansche deputatie zullen afwachten. De aartshertog schijnt een zwakke gezondheid te hebben, en ik acht hem weinig geschikt voor de ruwe taak, die hij met meer ijver dan verstand op zich genomen heeft. Maar de menschen zijn nu eenmaal zoo; is een kroon te verkrijgen, dan, hoe zwaar de taak ook zij, wagen zij de kans. Maximiliaan, naast een troon geboren, wil niet sterven, alvorens een keizerlijke kroon op zijn hoofd geplaatst zij. Het plaatsen is zeer mogelijk, maar het behouden, dat is geheel iets anders.

De verkiezingsstrijd zal ditmaal veel minder levendig zijn dan den 31sten Mei 1863, en zij ontleent hare meeste belangstelling aan de kandidatuur van een werkman in de vijfde wijk. Wij zullen zien hoe het socialismus ontvangen zal worden, zich op het wettig of constitutioneel terrein wagende. Wat mij aangaat, die groote sympathie voor de werkende klasse heb, en die met groot genoegen een harer belangrijkste leden in het wetgevend ligchaam zou zien zitting nemen, ik herinner mij te levendig de verkiezingen van Junij en Mei 1863, om op een gelukkige uitkomst te kunnen hopen. De werklieden hebben, ik heb er het bewijs van, een grooten afkeer om voor een hunner makkers te stemmen.

Ik zal dezen brief met een necrologisch berigt eindigen. De heer Pietri, oud prefect van policie in 1852, senator, een der bijzondere vrienden van prins Napoleon, en tegen den heer de Persigny het liberale bonapartismus vertegenwoordigende, is in den ouderdom van 54 jaar, na een korte ziekte, overleden. Ik heb geen lust een lofrede op den overledene te houden, daar ik mij herinner hoe gemakkelijk hij de phrygische muts met den keizerlijken adelaar verwisselde. Maar ik moet regt doen aan het privaat karakter van dien staatsman, die meestal met de meeste welwillendheid de moeijelijke lastgevingen ten uitvoer bragt, omtrent zijne voormalige staatkundige geloofsgenooten.

De dood is niet regtvaardig, en moest zij een slagtoffer hebben, zoude ik er wel twintig kunnen noemen, die ik met meer voldoening zou zien vertrekken.

De amerikaansche berigten melden ons niet één beslissend feit. De lente is nog niet genoeg doorgebroken, en er valt nog te veel regen, dan dat de heer Jefferson Davis zijn laatste leger zou kunnen verspelen, dat hij nu gebruikt, om zijne confederalistische onderdanen, die tot de Unie zouden willen terug keeren, in bedwang te houden. De militaire berigten bepalen zich tot eene stoutmoedige verkenning van den generaal Butler tegen Richmond, tot eene expeditie tegen Mobile, aangevoerd door den generaal Schermann, waar men nog geen bepaald berigt over heeft, eindelijk tot eene nederlaag onder Knoxtown, door den generaal der Confederalisten Longstreet, geleden. Het belangrijkste berigt is het voorstel in den senaat en de tweede kamer gedaan, om de bondgenootschappelijke constitutie in een abolionnistischen geest te wijzigen. Dit voorstel bij den senaat in overweging genomen, is niet bij de tweede kamer doorgegaan, omdat een artikel van de wet bepaalt, dat, wanneer het eene wijziging der constitutie betreft, de meerderheid minstens twee derde der uitgebragte stemmen moet bedragen; maar de terugkeer van verscheidene staten, die eerst tot de zaak der Zuidelijken toegetreden waren, doet hopen, de republikeinen het benoodigd aantal stemmen zullen hebben tot de voltooijing van het groote werk, de emancipatie der slaven.

SCHEEPSBERIGTEN.

Straat Sunda doorgezeild.

DATUM.	VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN		NAAR
April	18 Hamb.	Siam	Arnold Fischer	Bordeaux	1 Jan.	Saigon
〃	19 Nederl	Cornelia	H. Croese	Rotterdam	1 〃	Batavia
〃	— Eng	Emprezar	R. Edom	Sunderland	15 Dec.	Hongkong
〃	— Amerikaansche	Cordelia	D. Gilmore	Sarawak	4 Maart	New-York
〃	20 Eng.	Blairmore	Wm. Cargill	Hamburg	16 Nov.	Order
〃	— 〃	Sterlingshore	J. Cunningham	Sunderland	22 Dec.	Shanghae
〃	— Fransch	Pactalie	E. Allaire	Swan-rivier	5 April	Hongkong
〃	— Eng	Sea Wave		Glasgow		Singapore
〃	21 Amerikaansche	Benefactor	Berrij	Foo-chow	4 Maart	New-York
〃	— Eng	Eastnara	Niesessan	Melbourn		Singapore
〃	— Nederl	Brederode	Kruijmel	Batavia		Sidney

Aangekomen schepen te Batavia.

DATUM	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN		AGENTEN.
April	20 Nederl	bark	Cornelia	Croese	Rotterdam	1 Jan.	B. Kopersmit & Co.
〃	21 Ned. Ind.	〃	Alfulk	Said Baoesier	Padang	2 April	P. Landberg & Zoon.
〃	— 〃	〃	Ellen	Wentholt	Singapore		B. Kopersmit & Co.
〃	22 〃	stooms.	Singapore	Munnich	Soerabaija	20 April	W. Cores de Vries.
〃	— Eng.	schip	Majestic	Robertson			Hunter, Houghton & Co.

Vertrokken schepen van Batavia.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
April	20 Z. M.	stooms.	Amsterdam	Muller	Koersst. om de Noord
〃	21 Nederl	bark	Anna Sophia	Hoekstra	Soerabaija
〃	— 〃	〃	Billiton	de Voogd van der Straaten	〃
〃	— Ned. Ind.	brik	Marzoek	Cowan	Banka
〃	— Mecklenb	bark	Carl Friedrich	Staben	Singapore
〃	— Siamsche	〃	St. George	Ho Pong	Siam
〃	22 Ned. Ind	stooms.	Ambon	van Zandwijk	Bandjermasin
〃	23 Nederl	bark	Clio	Wijnmalen	Cheribon
〃	— 〃	〃	Hollandia	Ruige	Amsterdam
〃	— Ned. Ind.	stooms.	Macassar	Bierings	Padang
〃	— 〃	brik	Tartar	Lim Kiangkong	Pekalongan
〃	— 〃	schoen.	Faidul Karim	Said Segaf	Cheribon
〃	— Engelsche	〃	Colonist	Stapleton	Australie
〃	— 〃	〃	Sparrow	Gaze	Singapore

In lading liggende schepen te Batavia.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	schip	Stad Leyden	J. C. van der Poll		Bahlmann & Co.
〃	bark	Allegonda Jacoba*	D. J. Swart	Nederland	J. Cézard & Co.
〃	〃	Pauline*	Post		Haager & Schuurman.
〃	〃	Koning Willem II.	Besseling		Pandel & Stiehaus.
〃	〃	Willem Hendrik*	J. Beckering		B. Kopersmit & Co.
Ned. Indisch	〃	Noorban	Said Djahia	Singapore	P. Landberg & Zoon.
〃	〃	Johanna Elisabeth	Varkevisser		〃
〃	〃	Oey Sinjo	Oey Holian		〃
〃	〃	Kim Tianghoat	Tan Yautjin		Coulster.
〃	〃	Borneo	Go Banhok		〃
〃	brik	Hoatsing	Ong Banpeng	Bandjermasin	〃
Engelsche	schip	Agnes	Bassett		Dümmler & Co.
〃	〃	Majestic	Robertson	Singapore	Hunter, Houghton & Co.
Amer.	〃	Hussar	Howland		Paine, Stricker & Co.
Zweedsch	〃	Alexander	C. J. Axberg		Maclaine, Watson & Co.
Hamb.	brik	Johann Heinrich	Siefken		Bahre & Kinder.

De Factorij schepen zijn aangeduid met een*

Aangekomen schepen te Samarang.

DATUN.	VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	VAN
April 2	Zw.	bark	Stockholm	Lindberg	Batavia
〃 17	Ned.	〃	Albrecht Beyling	van den Burg	Pekalongan

Vertrokken schepen van Samarang.

DABTUM.	VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	NAAR
April 10	Ned.	bark	Willem Daniel	Zeylstra	Nederland
〃 15	〃	〃	Johanna	Ouwehand	〃

In lading liggende schepen te Samarang.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	BESTEMMING.
Nederl.	bark	Amazone	Kramer	
〃	〃	Euterpe	Kuipers	Nederland
Zweedsche	〃	Stockholm	Lindberg	

Aangekomen schepen te Soerabaija.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN	GEZAGV.	VAN.
April 12	Deens.	bark	Christine	Jensen	Batavia
〃 —	Ned.	〃	Pollux	Cruijs	Samarang
〃 13	〃	〃	Otto	St. Tresling	New-Castle.
〃 14	〃	〃	Jan Hendrik	Lelijvelt	Melbourne.
〃 16	Eng.	〃	Leonidas	Zewell	Cheribon.
〃 —	Ned.	〃	Marie	Biesthorst	Rotterdam.

Vertrokken schepen van Soerabaija.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
April 12	Ned.	bark	S. van Heel	Dietz	Nederland
〃 14	〃	〃	Pollux	Cruys	〃
〃 18	〃	〃	Grondwet	Kamminga	Ned. v. Sam.
〃 16	〃	〃	Pantalon	van Geijt	〃 〃 Pasoer.
〃 —	〃	〃	Dordrecht	Loos	〃 〃 Tagal.

In lading liggende schepen te Soerabaija.

VLAG.		NAM. DER SCHEPEN.	GEZAGV.	BESTEMM.
Nederlandsche	bark	Otto	Stheem. Tresling.	Nederland
〃	〃	Jan Hendrik	Lelijvelt	〃
〃	〃	Antoinetta	Voll.	〃
〃	〃	Decima	Grivel	uit zee T.
〃	〃	Koophandel	Mooi	Nederland
〃	〃	J. C. Schotel	de Groot	In Avary
〃	〃	Soerabaya Packet	Olivier	〃
〃	〃	Australie	Lucas	〃
〃	〃	Franc. Wilhelmina.	Koster	
〃	〃	Galilei	van der Meij	Amsterdam
Deensche	〃	Carl Julius	Boeckhoff	China.
〃	〃	Elias	Schijtt	〃
Engelsche	〃	Glara Mara	Watson	Nederland
〃	〃	Stag	Martin	Melbourne

Aangekomen.

CHERIBON. 11 April Ned. schip *Willem Daniel*, Zeijlstra, v. Samarang.
PASOEROEAN. 11 April Ned. schip *Twee Gezusters*, Bergman, v. Seerab.
BANJOEWANGI. 2 April Ned. brik *Japan Packet*, v. d. Brink, v. Pasoeroean.— 5 do. bark *Christina*, Remeeus, v. Soerabaija.— 7 do. do. *Otto*, Sthieman Tresling, v. New-Castle.

Vertrokken.

PASOEROEAN. 8 April Ned. schip *Kiandra*, v. Kuffeler, n. Nederl.— 9 do. do. *Noord Braband*, Loos, n. Ned. via Batavia.
BANJOEWANGI. 3 April Ned. brik *Japan Packet*, v. d. Brink, n. Nederland.— 8 do. bark *Otto*, Sthieman Tresling, n. Soerabaija.
MAKASSAR. 20 Maart Hamb. brik *Amazone*, Westergaard, n. Singapore.

In lading.

PASOEROEAN. Ned. schip *Twee Gezusters*, Bergman, Nederland.— *Alexandra*, Harrison, do.
MAKASSAR. Ned. bark *Almelo*, Tjebbes.

HANDELSBERIGTEN.

Te Batavia, den 23 April 1864.

BENAMING DER GOEDEREN.	PRIJZEN. VAN	TOT	AANMERKINGEN.
Arak Batavia ... Per legg.	80.—		
Cassia Vera			niet aan de markt.
Cochenille			Idem.
Cubeben			Idem.
Foelie	20.—	25.—	stil.
Gom Elastiek ... Per pic.	85.—	88.—	verkocht.
〃 Benzoin			
〃 Dammar ... Per pic.	19.—	19.50	verkocht,
Gutta Percha			ontbreekt, veel vraag.
Huiden, Koe	2.—	4.50	afgedaan.
〃 Buffel ... Per stuk.	2.75	3.—	afgedaan.
Indigo ... 〃 ℔.	4.40	4.45	afg. te Samarang.
Japan Boomwas	38.—	40.—	geen voorraad.
Kamfer, Japan. per Balie			zonder aanvoeren.
Koffij, Java	41.—		nominaal.
〃 Padang			niet ter markt.
Koper, Japansch			niets aan de markt.
Kruidnagelen ... Per pic.	28.—		nominaal.
Notenmuscaat	50.—	55.—	stil.
Peper, zwarte	14.—	14.50	
〃 witte			geen voorraad.
Rotting, Banjermassing	15.—	16.—	verkocht, schaarsch.
〃 Padang	11.—		〃
Rijst, Indramaijoe met zakken			niet ter markt.
〃 Witte Batavia 1e kwalit.	200.—		weinig vraag.
〃 〃 〃 2e 〃	160.—	175.—	weinig vraag.
〃 Carga	130.—	150.—	weinig vraag.
〃 Padang			
Sapanhout Manila in Entrep.	3.—		zonder vraag.
〃 Bima ... Per pic.	2.75		afgedaan.
Suiker No. 16	16⅝	17.25	〃
Tamarinde	6.—		geen omzettingen.
Was	140.—		lusteloos.
Tin, Billiton			

Wisselkoers.

Op Holland voor partic. Wissels 6/m. dato 103½ à 104¼%. Gouvernement trekt à 103%.
〃 Londen 6/m. Zigt ƒ 11.20 à ƒ 11.25 p. £ afgedaan.
〃 China ƒ 2.74— per dollar afgedaan.
〃 Singapore ƒ 2.80 per dollar nominaal.
〃 Calcutta ƒ 121 per 100 Cs. Rs. nominaal.

Spetiën.

Sovereins: Eng. ƒ 12.20. Austr. ƒ 12.— afgedaan.
Dukaten ƒ 7.15 oude.
〃 ƒ 6.30 nieuwe.
Mexikaansche Dollars ƒ 2.78 nominaal.
Doubloenen roode ƒ 39.—
〃 geele ƒ 41. à ƒ 42.—
Tien-gulden-stukken ƒ 10.—
Austr. Goud in staven ƒ 38.— per reaal.
〃 〃 bladen ƒ 46.— 〃 〃

Te Samarang, den 14 April 1864.

Koffij, Oogst 1864 ƒ 40.— op levering afgedaan.
Suiker 〃 17.— voor No. 16 levering geboden.
Indigo 〃 4.40 voor prima kwal. per Amst. ℔. gebod. Afwijk. soorten moeijelijk te plaatsen.
Koehuiden, ƒ 56.— per kodie op levering } geboden; schaarsch.
Buffelhuiden, 〃 50.— 〃 〃 〃 } geboden; schaarsch.
Staart Peper, Nog geen ter markt.
Rijst Ordinair wit, ƒ 150.— à ƒ 160.— } per koijang à 28 pik. zonder zakken.
〃 Java carga, 〃 130.— à ƒ 140.— } per koijang à 28 pik. zonder zakken.
Klapper Olie, ƒ 45.
Katjang 〃 〃 30.—
Rotting, ƒ 9.— à 12.— Per pikol naar kwaliteit.
Wisselkoers op Holland 103¼%. Gouvern. wissel 103%.
〃 voor vrachten 103½%.

Te Soerabaya, 18 April 1864.

Arak ℘ legg. 60.— afgedaan.
Cassia Vera ℘ pik.
Huiden, Koe ℘ pik. ƒ 35.— @ ƒ 45.—
〃 Buffel ℘ pik. ƒ 14.— @ ƒ 18.—
Koffij, Java ℘ pik. ƒ 39.— @ ƒ 40.—
〃 West-Ind. ber. ℘ pik. ƒ 41.— ƒ 42.—
Kurkema ℘ pik.
Lange Peper ℘ pik. ƒ 10½ @ ƒ 12.—
Rotting ℘ pik. ƒ 9.— @ ƒ 10.—
Rijst, witte ℘ koij. ƒ 200 à ƒ 220.—
〃 Carga ℘ koij. ƒ 125 à ƒ 140.—
Sapanhout ℘ pik. ƒ 3.— @ ƒ 5.—
Suiker No. 16 ℘ pik. ƒ 17.— à 17½.—
Tabaksbladeren ℘ pik.
Tamarinde ℘ pik.
Wisselk. op Ned. ƒ 103.74.
〃 〃 Lond. p. £ Stg. ƒ 11.34
Vrachten ℘ last 120.— voor suiker
〃 〃 〃 105. 〃 tabak

Te Pasoeroean 16 April 1864.

Suiker No. 16. nominaal.
Rijst, (Witte) ℘ 〃 ƒ 7.—
〃 (Carga) 〃 〃 〃 5.50
Olie (Klapper) ℘ pik. ƒ 35.—
〃 (Katjang) 〃 〃 〃 —.—
Wisselkoers, 104%.

Te Makasser, den 11 April 1864.

Gambier ƒ 15.— @ ƒ 16.25 voorraad.
Gutta percha zonder aanvoeren.
Huiden (Koe pik. ƒ 17.— nominaal.
〃 (Buffel) ƒ 14.— @ ƒ 15.—
Koffij (Bonthain) ƒ 38.—
Katjang (groene), zonder voorraad.
Masoë, zonder aanvoeren.
Noten (wilde) zonder aanvoeren.
〃 (Amboina) geen voorraad.
Opium ƒ 1600.— @ ƒ 1750.—
Parelmoer zonder aanvoeren.
Rotting 250 pik. van Pagattan aangev. @ ƒ 7 pr. pik. verkocht.
Sandelhout, zonder aanvoeren.
Sapanhout, niet voorhanden.
Schildpad zonder aanvoeren.
Was (Timor) zonder aanvoeren ƒ 130 @ ƒ 135.— nominaal.
〃 (Bangaai)

Consumptie.

Aardappelen ƒ 8.—
Olie (lamp) ƒ 30½— @ ƒ 35.— de pik.
〃 (braad) ƒ 38,— 〃 〃
Rijst, passer-prijzen witte Maros, ƒ 8.75 @ ƒ 9.—
〃 〃 carga 〃 7.— 〃 〃 7.—
〃 〃 Balie witte 〃 7,52.
〃 〃 carga 〃 〃 6.30.
Suiker ƒ 22.— de pikol.

Specie.

Sovereigns ƒ 12,25 @ ƒ 12,50
Dollars Spaansche ƒ 2,75.—
〃 Mexikaansche ƒ 2,75.

Wisselkoers.

Op Holland 103% Gouvernement.
〃 〃 103 @ ƒ 103½ Partikulier,
〃 Singapore 2¾ nominaal.
〃 Java, pari.

UITVOER TE SOERABAIJA.

Naar Nederland via Probolingo en Batavia per Ned. schip *S. van Heel*, gez. D. H. Dietz.

50 legg. arak, 78,40 pik. koffij, 5750,24 pik. suiker, *Fraser Eaton en co.*
250 pik. tin, *N. H. M.*
100 legg. arak, *W. Mathieu en co.*
270,79 pik. suiker, *B. J. Eck en co.*
20 pik. koffij, *H. J. Tweehuijs.*
1208,22 pik. tabak, *Mc. Lennan.*

UITVOER TE PASOEROEAN.

Naar Nederland per Ned. schip *Noord Braband*, gez. J. C. W. Loos
4501,50 pik. gouv. suiker, 4000 do. do. koffij, *Factory N. H. M.*

AANGEBRAGTE REGALEN te Batavia,

VAN 19 TOT 22 APRIL 1864.

Van Nederland per *Stad Leijden*.

1 pakje gemerkt A T B. 3.
1 〃 〃 R H K 1/16.
1 〃 〃 F C 220.
1 〃 〃 P en C J B.
1 kistje 〃 M S.
1 〃 〃 A J 234.

Van elk in deze Courant voorkomend artikel, dat geen bloote tijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de [illegible]
H. M. VAN DORP.

Snelpersdruk van H. M. VAN DORP, Batavia.